

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

طرح ارتقای کانون‌های وکلا

« طرح شماره ۲ »

آنان که سخن همه را به خوبی می‌شنوند و بهترین سخنان را برگزیده و سر مشق خویش قرار می‌دهند، در خور بشارت به والاترین مقام انسانی هستند.

عنوان طرح:

« آیین رفتار حرفه‌ای وکلای مدافع »

به انضمام:

حقوق حرفه‌ای وکلا، تکالیف کانون‌های وکلا، منشور اخلاقی کارکنان

کانون وکلا.

مجری:

کارگروه تدوین آیین رفتار حرفه‌ای کانون وکلای دادگستری کرمانشاه و ایلام

فهرست مطالب

آئین رفتار حرفه ای وکلای مدافع

بخش ۱: اصول کلی حرفه وکالت

بخش ۲: اجرای عدالت و حقوق شهروندی

بخش ۳: منزلت حرفه وکالت

بخش ۴: روابط وکیل با موکل

بخش ۵: رابطه وکیل با کانون وکلا

بخش ۶: روابط وکیل با مراجع قضایی

بخش ۷: روابط وکیل با همکاران

بخش ۸: روابط وکیل با کارکنان دفتر وکالت

بخش ۹: اصول اطلاع رسانی در حرفه وکالت

پیوست ها:

پیوست شماره ۱: حقوق حرفه ای وکلای مدافع

بخش ۱: در رابطه با موکل و مراجعان

بخش ۲: در رابطه با کانون وکلا

بخش ۳: در رابطه با قوه قضائیه و دادگاه ها

بخش ۴: در رابطه با نهادهای حکومتی و عموم شهروندان

پیوست شماره ۲: تکالیف کانون های وکلا

پیوست شماره ۳: منشور اخلاقی کارکنان کانون وکلا

دیباچه

(۱) اهمیت و جایگاه وکالت

وکالت مسوولیتی مقدس و جایگاهی رفیع است که خداوند متعال خود را بدان وصف نموده است^[۱]. در متون اسلامی وکالت از جایگاهی ویژه برخوردار است و وکیل را امین دانسته‌اند و چه صفتی بالاتر و والاتر از امانت تا وکیل را بتوان بدان ستود. حال - که نیازهای اجتماعی حرفه وکالت دادگستری را ایجاد کرده، نباید این حرفه را تنها نیابت و نمایندگی ساده دانست زیرا وکالت، جایگاهی بی‌مانند در نظام دادگستری و ایجاد توازن در محاکم و نظارت برون سازمانی بر عملکرد مجریان قانون دارد و در واقع حرفه‌ای عمومی است که در مقام اجرای اراده عمومی مسئولیتی گران به همراه دارد^[۲]. بنابراین، وکالت آداب رفتاری و اخلاقی بسیاری دارد که گاه در قوانین مورد توجه قانون‌گذار قرار گرفته‌است. اما بسیاری از این آداب بر هیچ ورقی نگاشته نشده است و وکیل تنها به حکم اخلاق و عرف حرفه‌ای، خویش را به آن پای‌بند می‌بیند.

از سوی دیگر، اگر چه جوامع با نظامی مبتنی بر آراء مردم نظم و قانون یافته و همه ملتزم به رعایت و پاس‌داشت قانون هستند. اما در این میان بسیاری کسانی که به پشتوانه زر و زور، قانون و عدالت را بر نمی‌تابند و خود را فراتر از قانون می‌انگارند. نقش و جایگاه وکالت در اینجا بیشتر نمود می‌یابد، زیرا وکیل دادگستری تنها با تکیه بر قانون و وجدان خویش، به مبارزه با این قانون‌شکنان بر می‌خیزد و مراجع قانونی را در این ستیز به یاری می‌طلبد و یاری می‌رساند. دشواری این مبارزه آنجا آشکار می‌شود که وکیل خود را جز به قانون و عدالت آن‌چنان که خود دریافته‌است، پای‌بند نمی‌بیند و گر چه در عرصه ستیز با قانون‌گریزان و ستمگران همراه و پشتیبان مجریان قانون است، اما هر گاه آنان را در این ستیز ناتوان یا مسامحه‌گر ببیند، در صیانت از قانون در مقابل آنان نیز ابایی ندارد. بر اساس این روی‌کرد، وکالت قداستی بی‌مانند دارد که ناشی از جایگاه و نقش خطیر وکیل دادگستری در چرخه عدالت و صیانت از قانون، احیاء و احقاق حقوق ستم‌دیدگان و یاری‌رساندن به دادرسان در شناسایی حق از باطل و اجرای قانون است. بنابراین و بنا به اهمیت حرفه وکالت و نقش آن در نظام اجتماعی و حقوقی هر کشور، جهان امروز نیاز جامعه به حرفه وکالت را پذیرفته است و وجود و توانمندی وکلا در هر نظام و جامعه نشانه - ای روشن از تمدن، فرهنگ و مردم‌سالاری آن به‌شمار می‌آید.

بر همین اساس، دادگاه‌ها نیز نباید به‌خاطر آن‌که وکیل، نمایندگی موکل خود را بر عهده دارد و در راستای رسیدن به حقوقش به وی یاری می‌رساند، نسبت به نقش او بی‌تفاوت باشند، یا او را طرف دعوا به‌شمار آورند و حتی باید وکیل را همکار و یاور خود در راه احقاق حق و اجرای عدالت و قانون بدانند.

(۲) ضرورت تدوین

با مقدمه‌ای که گفته‌شد، دلایل و ضرورت‌هایی را برای تهیه و تدوین «آیین رفتار حرفه‌ای وکلای مدافع» می‌توان بر شمرد:

نخست، آن که زندگی اجتماعی آن زمان رنگ و بوی انسانی می‌یابد که قواعد اخلاقی آن را به هم پیوند دهد و در این صورت- است که حیات اجتماعی برای انسان‌ها مطبوع و دل‌پذیر خواهد شد. اما چون در جوامع کنونی، گروه‌های حرفه‌ای و تخصصی متعدد شکل گرفته‌اند که هر یک از آن‌ها طیف گسترده‌ای از وظایف اجتماعی و تخصصی و اعضاء بسیاری دارند که دارای فرهنگ‌ها، باورها و مذهب‌های مختلف و نیز توانایی‌های علمی و حرفه‌ای متفاوت هستند؛ از این‌رو، سنجش درستی یا نادرستی بسیاری از مسایل و رفتارهای اعضای آن‌ها، با معیارهای عمومی، به‌گونه شایسته و دقیق امکان‌پذیر نیست و پیش-بینی و تدوین اصول و معیارهای عینی، متناسب و ویژه هر حرفه با توجه به مقتضیات آن ضروری است.

چنین است که در هر صنف و حرفه‌ای، اخلاق حرفه‌ای وابسته به آن، تکالیفی را میان افراد آن برقرار می‌کند که از یک سو، گویای رابطه‌ای درست و مستحکم میان آنان و از سوی دیگر، پاسبان حیثیت و اعتبار آن حرفه و صنف است و تخلف از آن‌را همواره سزاوار ملامت و چاره‌اندیشی دانسته‌اند.

در این میان حرفه وکالت دادگستری از اهمیت شایانی برخوردار است و در راستای تنظیم روابط حرفه‌ای و اخلاقی میان وکلا با جامعه، کانون وکلا، نهادهای حکومتی و همکاران و در جهت اعتبار یافتن بیش از پیش این حرفه مهم و مؤثر تهیه و تدوین «آیین رفتار حرفه‌ای وکلای مدافع» به‌صورت واقع‌بینانه و مشروح برای جامعه حرفه‌ای وکالت، ضرورتی انکارناپذیر است.

دوم، سخت‌ترین دشمن وکالت را می‌توان بد عملی برخی از وکلای دادگستری دانست که اعمال آنان همواره به‌عنوان تیغی برنده در دست بد خواهان این حرفه مقدس قرار دارد و به بهانه آن که گاهی و برخی، بر خلاف اصول اخلاقی گام بر می‌دارند، جامعه وکالت را همواره مورد هجوم قرار می‌دهند. حال آن‌که متنی جامع که حقوق و تکالیف قانونی، عرفی و اخلاقی وکالت را گرد آورد، در دسترس نیست. آیین رفتار حرفه‌ای جبران‌کننده بخشی از این نقص خواهد بود.

سوم، از آنجا که وکیل در دفاع از قانون به جایگاه و مقام قانون‌شکن نمی‌نگرد و بر این اساس، دشمنان وکالت در هر سنخ و صنفی مشاهده می‌شوند؛ تنها توانمندی، قاعده‌مندی و استحکام روابط درون حرفه‌ای تضمین‌کننده بقاء و سلامت وکالت می‌باشد و این قواعد را جز خود وکلا نمی‌توانند به‌گونه‌ای تمام و درست، تشخیص و تدوین نمایند. بنابراین، نیاز به نظام نامه‌ای جامع که قابل ارائه به‌عنوان پایه‌ای قابل اعتماد برای تصویب قوانین روز آمد و کارآ باشد، به‌شدت احساس می‌شود.

چهارم، می‌توان قواعد اخلاق حرفه‌ای را نوعاً هنجارهایی میان اخلاق محض و قانون دانست که هنجارهایی عملی هستند و تنها کسانی که به‌پشتوانه عرف و رویه حرفه‌ای، توان تشخیص درست آن‌ها را دارند، خود وکلا هستند. بنابراین، تلاش در راستای تعریف هنجارهای اصیل وکالت ضروری می‌نماید تا وکلا و غیر وکلا ابزار و ضابطه‌ای برای سنجش رفتارهای درست از نادرست در دست داشته باشند و از طرح تفسیرهای ناروا و مغرضانه از جانب کسانی که صلاحیت یا حسن نیت کافی در این زمینه ندارند، جلوگیری شود.

۳) روند اجرایی و پیشینه کار

با توجه به آنچه گذشت، ضرورت تدوین آیین رفتار حرفه‌ای وکلای دادگستری سال‌ها است که از سوی برخی از حقوق‌دانان و وکلا احساس شده‌است و کانون وکلای دادگستری کرمانشاه و ایلام نیز در این راستا از سال ۱۳۸۸ اقداماتی انجام داده و پیشنهادهایی ارائه نموده است^[۲]. اقدام عملی در راستای تدوین چنین مجموعه‌ای نیازمند مقدماتی بود که در اواخر سال ۱۳۹۲ فراهم شد و بنا به پیشنهاد و دعوت آقای کیومرث سپهری برای تدوین آیین رفتار حرفه‌ای، کارگروهی پنج‌نفره با شرکت آقایان کیومرث سپهری، اصلان ویسی، بهروز رستمی، علی اسدی و شهاب تجری تشکیل شد. در تعطیلات نوروز سال ۱۳۹۳ مطالبی که از منابع گوناگون جمع‌آوری شده‌بود، در قالب دو متن جداگانه تدوین گردید و سپس از اوایل سال ۱۳۹۳ کارگروه

یاد شده به‌طور مستمر کار تدوین آیین رفتار حرفه‌ای را پی‌گرفتند که حاصل کوشش این کارگروه در جلسه و حدود نفر ساعت وقت، مجموعه حاضر است.

برای تدوین این مجموعه، افزون بر مقررات حرفه‌ای دیگر کشورها بسیاری از مقالات و کتاب‌های مرتبط، مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته و از آن‌ها استفاده شده‌است. اگر چه تدوین‌کنندگان، این مجموعه را وام‌دار دیدگاه‌های اساتید و صاحب‌نظران می‌دانند و شاید ذکر منابع در پاورقی یا پس از مطالب اقتباس‌شده درست‌تر به نظر می‌رسد، اما به ذکر آن‌ها در پایان مجموعه بسنده شده است. دلیل این امر افزون بر دوری از ارجاعات پیاپی، آن‌است که بیشتر مطالب و تطبیق آن‌ها بر مقتضیات نظام حقوقی کشور و نتایج اعمال آن‌ها در تدوین نهایی، تحقیقی است و در غالب موارد، به طور مستقیم وابسته به دیدگاه کسی نیست. در واقع بخشی از مطالب مجموعه از ضوابط تدوین‌شده برای وکلا یا کانون‌های وکلای دیگر کشورها اقتباس شده‌است، اما هر یک از این موارد نیز با وضعیت قانونی، فرهنگی و اجتماعی داخلی تطبیق داده شده‌است به‌گونه‌ای که متن قاعده به‌دست‌آمده نهایی، از متن اقتباسی دور افتاده و تشخیص منشأ آن دشوار است. افزون بر آن، بخش قابل توجهی از مطالب نشأت‌گرفته از تجارب کار حرفه‌ای یا مدیریتی همکاران بوده است.

۴) تقسیم‌بندی مطالب

آیین رفتار حرفه‌ای بیشتر بر پایه مسوولیت‌ها و وظایف وکیل استوار است. اما نباید از نظر دور داشت که وکیل یاری‌گر عدالت است و وکلا همواره نقش برجسته‌ای در اجرای عدالت داشته‌اند که ایفای کامل این نقش نیازمند اختیاراتی است. به‌دیگر سخن، بی‌تردید، وکیل در راستای اجرای درست وظایف حرفه‌ای و رسالت والا و تکالیف دشوار خویش، باید از اختیارات و حقوق شایسته حرفه‌ای متناسب با آن برخوردار باشد. در این راستا، در این مجموعه، افزون بر بایدهای وکیل، چشم‌داشت‌های وی نیز، زیر عنوان حقوق حرفه‌ای وکلای مدافع مورد توجه قرار گرفته‌است. حال آن‌که کم‌تر به این حقوق جامعه وکالت و وکلای دادگستری پرداخته شده و می‌توان آن‌را جنبه‌ای مهجور از وکالت دانست. اما بی‌تردید، توجه ویژه به این حقوق می‌تواند در اعتلای حرفه وکالت، سلامت رفتار وکلا، تسهیل اجرای وظایف و کاهش تنش در این حرفه تاثیرگذار باشد.

از سوی دیگر، اجرای درست آیین رفتار حرفه‌ای نیازمند توان‌مندی، آگاهی و دل‌سوزی مدیران کانون وکلا و پای‌بندی آنان به ارزش‌ها و اصول اساسی حرفه وکالت و در نهایت پشتیبانی و نظارت کانون وکلا از این روی کرد حرفه‌ای است. بر این اساس تکالیف حرفه‌ای کانون وکلا نیز تدوین و تبیین شده‌است.

در این میان نقش کارکنان کانون‌های وکلا به عنوان اجزاء کانون را نیز نمی‌توان نادیده گرفت. بر این اساس، برای آنان نیز منشور اخلاقی تدوین شده است.

بر پایه آنچه گذشت، این مجموعه افزون بر متن اصلی آیین رفتار حرفه‌ای، دارای سه متن پیوست شامل: «حقوق حرفه‌ای وکلای مدافع»، «تکالیف حرفه‌ای کانون‌های وکلا» و «منشور اخلاقی کارکنان کانون‌های وکلا» است. اما متن آیین رفتار حرفه‌ای مشتمل بر نه (۹) بخش مختلف است که به اصول کلی حرفه وکالت^[۴]، اجرای عدالت و حقوق شهروندی، منزلت حرفه وکالت، روابط وکیل با موکل، روابط وکیل با کانون وکلا، روابط وکیل با مراجع قضایی، روابط وکیل با همکاران، روابط وکیل با کارکنان دفتر وکالت و اصول اطلاع‌رسانی در حرفه وکالت می‌پردازد.

نکته شایان یادآوری آن‌است که تفسیر و اجرای این مجموعه باید به گونه‌ای باشد که با اهداف کلی آن که در ادامه خواهد آمد، سازگار باشد و احکام مندرج در اصول کلی و ارزش‌های اساسی را حمایت کند. همچنین، وجود برخی تعارض‌های ظاهری میان این مقررات با مقررات قانونی، ناشی از نا آگاهی مدوینین به مقررات قانونی نمی‌باشد و در بر دارنده پیشنهادی عملی برای بهتر شدن یا اصلاح مقررات موجود یا تفسیر درست‌تر قوانین موجود است. افزون بر آن، همه مقررات تدوین شده دارای درجه

اهمیت یکسان نیستند. برخی از آن‌ها تنها جنبه ارشادی دارد و برخی؛ مانند پرهیز از فریب‌کاری، افشای اسرار و نقض قرارداد وکالت و التزام به صداقت و امانت‌داری در مورد اموال موکل جنبه الزام حقوقی نیز دارند و بی‌تردید تخلف از آن‌ها موجب مسوولیت جزایی، انتظامی و مدنی وکیل می‌شوند. بنابراین، در بحث ضمانت اجرا باید مقرراتی که حیثیت ارشادی دارند را از آن‌ها که حیثیت الزامی دارند، متمایز شمرد و نباید تخلف از مقررات ارشادی رفتار حرفه‌ای را به تنهایی دلیل نداشتن صلاحیت وکالت یا موجب مسوولیت حرفه‌ای وکیل دانست. هر چند، سهل‌انگاری در انجام آن‌ها نیز، می‌تواند اماره‌ای بر این معنا قلمداد شود.

۵) اهداف و آرمان‌ها

هدف اصلی تدوین این مجموعه آن است که به‌عنوان «مقررات نمونه» از سوی مراجع ذی‌ربط (کانون‌های وکلا، اتحادیه سراسری کانون‌های وکلای ایران، قانون‌گذار جمهوری اسلامی ایران و ...) در نظر گرفته شود. افزون بر آن، انتظار می‌رود تدوین این «آیین رفتار حرفه‌ای» توانایی کانون‌های وکلا در تصویب مقررات مربوط به آن‌ها را اثبات کند و قانون‌گذار در آینده، دست‌کم در امور مربوط به کانون‌های وکلا و حرفه وکالت، تدوین و اجرای مقرراتی مانند آیین رفتار حرفه‌ای را به نهاد مرکزی کانون‌های وکلا که بر اساس لایحه جامع وکالت در آستانه ایجاد قرار دارد، اجازه دهد.

به‌هر حال، آرمان‌ها و اهداف کلی تدوین این مجموعه را می‌توان چنین بیان کرد:

۱. پاس‌داشت ارزش‌های بنیادین و مقتضیات ویژه حرفه وکالت از قبیل: درست‌کاری، صداقت، امانت‌داری، صلاحیت علمی و تخصص کافی در ارائه خدمات و انجام وظایف حرفه‌ای.

۲. ترسیم ضوابط و بایدها و نبایدها در رفتارهای حرفه‌ای وکلای دادگستری.

۳. دست‌یابی وکلا به متنی راهنما در جهت اجرای درست قانون و حمایت از عدالت و بهبود سطح خدمات وکالتی.

۴. حفظ و بهبود استقلال، منزلت و جایگاه حرفه‌ای وکلا در برابر مراجع قضایی، دولتی، عمومی و موکلان.

۵. تبیین حقوق متقابل وکلا در رابطه با کانون وکلا، همکاران، موکلان، شهروندان، دادگستری و سایر مراجع دولتی و غیر دولتی در ارتباط با حرفه وکالت.

۶. حفظ، تقویت و گسترش جنبه‌های معنوی، علمی و اخلاقی حرفه وکالت.

۷. تعریف جایگاه اجتماعی وکلای دادگستری و تشویق آنان به مسوولیت‌پذیری و واکنش به نقض قانون، عدالت و حقوق شهروندان با هر شیوه و از سوی هر شخص، مقام و گروه.

۸. ایجاد زمینه مناسب برای الگو شدن و الگو ماندن وکلا در سطح جامعه و گسترش افق‌های حرفه وکالت.

کارگروه تدوین آیین رفتار حرفه‌ای وکلای مدافع

«آیین رفتار حرفه‌ای و کلای مدافع»

بخش اول - اصول کلی حرفه وکالت

ماده ۱. وکیل برای انجام درست و کامل وظایف حرفه‌ای خود همواره به اصول زیر پای‌بند است:

الف- رسالت والای حرفه خود را در نظر دارد و به سوگند وکالت پای‌بند است.

ب- در مقابل مراجع قضایی و موکلان، آزادی و استقلال حرفه‌ای خود را حفظ می‌کند.

پ- در پی ارتقاء شایستگی حرفه‌ای (مهارت، تجربه و آمادگی عملی) و دانش حقوقی خود است.

ت- احقاق حق، اجرای عدالت و حاکمیت قانون را مد نظر قرار می‌دهد و رفتار خود را از کینه‌توزی، غرض‌ورزی و ایذاء می‌پیراید.

ث- چنان رفتار می‌کند که در استقلال، شایستگی، شرافت، امانت، درست‌کاری و صداقت او تردیدی ایجاد نشود.

ج- به‌خاطر ملاحظات خود نسبت به موکل، قاضی و دیگر اشخاص، یا به‌خاطر خوشایند آنان، در انجام تکالیف حرفه‌ای کوتاهی نمی‌کند.

چ- به قانون، وجدان، اصول اخلاق حرفه‌ای و نظامات حرفه وکالت پای‌بند است.

ح- صادقانه پای‌بند منافع موکل است و برای تأمین منافع قانونی موکل در موضوع وکالت، همه توان خود را به‌کار می‌گیرد. [۵]

خ- خدمات حرفه‌ای خود را صحیح، مسؤولانه و به‌موقع انجام می‌دهد.

د- اسرار موکل و طرف دعوا و اطلاعات محرمانه‌ای که در چارچوب فعالیت حرفه‌ای خود از آن‌ها آگاهی می‌یابد را افشا نمی‌کند.

ذ- فرهنگ حل اختلاف از راه‌های دوستانه و مسالمت‌آمیز را ترویج می‌کند و پیش از طرح دعوا، می‌کوشد اختلاف را از طریق صلح و سازش و داوری حل و فصل کند.

ماده ۲. وکیل با رعایت اصول زیر عدالت و حقوق انسانی را پاس می‌دارد:

الف- در دفاع از حقوق بنیادین انسان‌ها، عدالت اجتماعی و امنیت حقوقی و قضایی شهروندان می‌کوشد.

ب- در مقابل ستم و بی‌عدالتی و رویه‌ها و اقدامات غیر قانونی سکوت اختیار نمی‌کند و تنها در پی عافیت و آسایش مادی خود نیست.

پ- منافع ملی و عمومی و اجرای عدالت را بر منافع خود، موکل و هر شخص دیگر و دولت مقدم می‌شمارد.

ت- آن گاه در جایگاه دفاع از موکل قرار می‌گیرد که او را محق بشناسد [۶].

ث- در اثبات حقانیت موکل، شیوه‌ای عادلانه بر می‌گزیند و از شیوه‌های ناروا دوری می‌کند.

ماده ۳. وکیل در راستای پیش‌برد نظام حقوقی کشور و ارتقاء جایگاه وکالت، همواره اصول زیر را به کار می‌گیرد:

الف- در پی چاره‌جویی برای رفع معضلات موجود در سیستم حقوقی و قضایی و حرفه وکالت است [۷].

ب- در راستای اجرای اهداف و وظایف کانون و اعتلای حرفه وکالت، بخشی از وقت خود را به همکاری با کانون وکلا اختصاص می‌دهد.

پ- از همبستگی وکلا و حرمت و منزلت حرفه وکالت حمایت می‌کند و برای ارتقاء آن می‌کوشد.

ماده ۴. وکیل همواره در روابط خود با دادگاه و موکل اصول زیر را رعایت می‌کند:

الف- اجازه نمی‌دهد نظریات شخصی و گرایش سیاسی وی، خدشه‌ای به تکالیف حرفه‌ای وی وارد کند.

ب- در حفظ مناعت طبع خود می‌کوشد و از رفتار متملقانه در مقابل اشخاص، به ویژه دادگاه و موکل می‌پرهیزد.

پ- از وضعیت خاص و استیصال موکل، استفاده ناصواب نمی‌کند.

بخش دوم- اجرای عدالت و حقوق شهروندی

ماده ۵. وکیل باید در جهت صیانت از حقوق شهروندان و اجرای عدالت در روابط خود با موکلان و مراجعان:

الف - دعوایی را اقامه یا تعقیب نکند که به واهی بودن آن آگاهی دارد یا واهی بودن آن روشن است.

ب- به بهانه احقاق حق موکل، حقوق مسلم دیگر اصحاب دعوا را نادیده نگیرد و با رفتار حرفه‌ای زمینه روشن شدن حقیقت و اجرای عدالت را فراهم سازد.

پ- چنانچه در جریان وکالت، آگاه شود که موکل در دعوا بی‌حق است، [۸] استعفا دهد و در صورت ادامه کار، به‌گونه‌ای عمل کند که حقی پایمال نشود.

ت- چنانچه موکل تصمیم به اقداماتی خلاف منافع ملی یا عمومی گرفته باشد، در جهت منع وی اقدامات لازم را انجام دهد.

ث- چنانچه در جریان وکالت، در یابد که موکل مرتکب فریب‌کاری یا اقدام مخالف قانون، عدالت و انصاف می‌شود، بدون تاخیر توقف این اقدامات را درخواست کند و در صورت بی‌توجهی موکل، استعفاء دهد.

ج- از قواعد شکلی برای احقاق حق موکل بهره نبرد. اما آن‌ها را دستاویزی برای اطاله دادرسی و ایجاد اختلال در روند رسیدگی قرار ندهد.

چ - از راهنمایی مراجعانی که مقاصد غیر قانونی دارند، پرهیزد.

ح- چنانچه به‌عنوان نویسنده یا مشاور در تنظیم سندی دخالت داشته‌باشد، در صورت وقوع اختلاف در مورد آن، برای حل اختلاف بکوشد و در صورت نیاز، برای ادای شهادت در مراجع قضایی حاضر شود.

ماده ۶. هر گاه عملکرد سازمان‌ها، مراجع و مقامات دولتی و قضایی یا کارکنان آن‌ها یا دیگر اشخاص حقوقی و حقیقی، مستلزم نقض قانون و عدالت یا پایمال شدن حقوق و آزادی‌های بنیادین، امنیت شخصی، حق دادخواهی، حق زندگی سالم و حقوق زیست محیطی شهروندان یا اصول و حقوق حرفه‌ای و کلا باشد، وکیل باید واکنش مناسب نشان دهد و در موارد مهم موضوع را به مقامات صلاحیت‌دار یا کانون وکلا اطلاع دهد و در صورت داشتن دلایل و مدارک در این رابطه، آن‌را ارائه نماید.

بخش سوم - منزلت حرفه وکالت

ماده ۷. وکیل باید در راستای حفظ احترام و ارتقای منزلت حرفه وکالت در جامعه:

الف- فعالیت‌های مناسب در راستای توسعه اجتماعی را در پیش گیرد.

ب- از هر گونه رفتاری که موجب تخفیف منزلت حرفه وکالت نزد افکار عمومی یا موکلین می‌گردد، پرهیز نماید.

پ- به کار دیگری اشتغال نیابد که منافی شغل وکالت باشد.

ت- در مکانی دفتر دائر کند که در شان وکالت باشد و شرایط متعارف برای پذیرش و پذیرایی از مراجعان را در دفتر خود فراهم سازد.

ث- به اصل رقابت سالم پای‌بند بوده و از هر گونه اعمال نفوذ و به‌کار بردن روش‌های غیر اخلاقی برای گرفتن پرونده وکالتی پرهیز کند.

ج- از اعتماد، سادگی و نا آگاهی دیگران، به سود خود یا موکل استفاده نکند.

چ- هیچ‌گاه بنا به‌خواست موکل، یا به‌منظور جلب منافع بیشتر، بر خلاف شرافت و درست‌کاری رفتار نکند.

ح- در تنظیم اسناد و قراردادهای، ضمن رعایت موازین حقوقی، خواست همه طرف‌ها را به‌روشنی منعکس نماید.

خ- در ازای معرفی موکل، وجهی به افراد نپردازد و بابت چنین اقدامی وجه یا مالی از همکاران دریافت نکند.

د- از هر گونه تبلیغ به‌شیوه مرسوم تجاری برای جلب موکل خودداری کند.

• مالیات‌های حرفه‌ای خود را به‌موقع بپردازد.

ر- در موسسات حقوقی که به‌وسیله اشخاص غیر وکیل تاسیس شده یا مدیریت می‌شود، فعالیت نکند.

ماده ۸. وکیل باید در راستای حفظ و ارتقای منزلت حرفه‌ای خود نزد موکلان و اصحاب دعوا:

- الف- برای به‌روز نگه‌داشتن دانش حقوقی و تخصص خود و انجام مطالعات تطبیقی و آگاهی از روش‌های دفاعی نوین بکوشد.
- ب- برای مطامع خود و گرفتن وکالت، مشکل مراجعه‌کننده را بر خلاف واقع، پیچیده یا مخاطره‌آمیز نشان ندهد و به داشتن اعتبار یا نفوذ نزد مراجع قضایی یا اداری تظاهر نکند.
- پ- در پذیرش پرونده‌ها توانایی حرفه‌ای، رشته تخصصی و تجربیات خود را در نظر بگیرد.
- ت- در بیان توانایی و صلاحیت علمی و عملی خود نسبت به موضوع وکالت و برآورد هزینه‌های دادرسی و همچنین احتمال پیشرفت دعوا صادق باشد.
- ث- وکالت دعوایی که حسب درجه‌بندی وکلا، صلاحیت لازم برای انجام آن را ندارد، نپذیرد.
- ج- با اشخاص فاقد پروانه وکالت، در حق‌الوکاله مشارکت نکند.
- چ- مراجعان خود را به طرح دعوی واهی ترغیب نکند.
- ح- در وکالت تسخیری، وجهی به عنوان حق‌الوکاله یا هزینه‌های دیگر، از موکل یا اطرافیان او دریافت نکند و در همان پرونده وکیل انتخابی موکل خود نشود.
- خ- ضمن قرارداد حق‌الوکاله، پرداخت هزینه دادرسی را بر عهده نگیرد.
- د- تا حد امکان، از موکل وام نگیرد و به او وام ندهد و یا ضامن دین موکل نشود.
- ذ- در مواردی که مال موضوع وکالت، در معرض مزایده قرار می‌گیرد، به‌صورت مستقیم یا غیر مستقیم در مزایده شرکت نکند.
- ر- به گونه‌ای رفتار ننماید که طرف مقابل برداشت کند آماده دریافت وجه یا امتیازی از او است.
- ز- به داشتن پوشش مناسب با حرفه وکالت و آراستگی ظاهر و سلامت جسمی خود توجه کند.
- برای جلب موکل یا مذاکره در این مورد، به محل سکونت یا کار اشخاص حقیقی مراجعه‌کنند و در اماکن عمومی به عرضه خدمات وکالتی نپردازد.

بخش چهارم - روابط وکیل با موکل

ماده ۹. وکیل باید در موارد زیر از پذیرش وکالت و ارائه مشاوره خودداری کند:

- الف- اسرار و اطلاعات مربوط به دعوی موکل سابق در معرض افشاء قرار گیرد، یا آگاهی وکیل به امور یاد شده، انگیزه مراجعه موکل جدید به او باشد.
- ب- میان منافع موکل جدید و موکل پیشین تعارض فعلی یا قریب‌الوقوع وجود داشته باشد، یا اطلاعات وکیل عملاً موجب نقض منافع موکل پیشین شود.

پ- موکل جدید به نحو غیر موجهی از اطلاعات مربوط به موکل سابق بهره‌مند شود.

ت- منافع موکل با منافع عمومی و عدالت در تعارض باشد.

ث- منافع شخصی وکیل یا تعهدات وی در رابطه با اشخاص ثالث یا دیگر موکلین، با منافع موکل در همان موضوع در تعارض باشد، یا به احتمال جدی در آینده در تعارض قرار گیرد.

ج- صلاحیت قانونی یا وقت لازم یا توان و تجربه کافی برای انجام موضوع وکالت را نداشته باشد، مگر آن که بتواند به‌موقع و بدون تحمیل هزینه‌ای در این مورد بر موکل، خود را برای دفاع در آن مورد آماده کند، یا با رضایت موکل با وکیل دارای تجربه کافی مشارکت کند.

چ- قبلاً در همان موضوع به طرف مقابل مشاوره داده یا وکالت او را پذیرفته باشد. مشاوره به طرفین در جهت سازش مشمول حکم این ماده نیست.

ح- قبلاً به واسطه داشتن سمت قضایی یا داوری یا کارشناسی در آن موضوع شرکت یا دخالت داشته و اظهار نظر کرده باشد.

- وکیل نباید علیه وزارتخانه، سازمان دولتی یا عمومی، شرکت یا هر نهاد دیگری که سمت مشاور حقوقی آن‌ها را داشته، قبول وکالت کند و یا به افرادی که با این اشخاص اختلاف حقوقی دارند، مشاوره بدهد. در صورت قطع رابطه همکاری نیز وکیل تا سه سال نباید وکالت اشخاص را علیه آن‌ها بپذیرد.

ماده ۱۰. وکیل باید پیش از پذیرش وکالت و تنظیم وکالت‌نامه و قرارداد نکات زیر را رعایت کند:

- ضمن تشخیص امکان نسبی موفقیت و اعلام آن به موکل، در مواردی که موکل دلیل کافی یا محکمه پسند برای اثبات دعوا ندارد، آثار نبود این دلایل را به موکل تفهیم کند. در صورت اصرار موکل می‌تواند وکالت او را با ذکر این مطلب در قرارداد، بپذیرد.
- با موکل، در مورد خواسته‌ها و آنچه از وکیل انتظار دارد و موفقیت در دعوا می‌داند، به تفاهم برسد و تا حد ممکن به‌طور دقیق و بدون ابهام آن‌را مشخص و مکتوب کند.

پ- اثر عدم پیشرفت کار و آثار آن برای موکل و تاثیر آن در حقوق خود به‌ویژه حق الوکاله را به موکل تفهیم کند و انجام این اقدام را در قرارداد وکالت بگنجاند.

- موکل را از ابعاد مختلف پرونده آگاه سازد، حتی اگر این کار برخلاف تمایل موکل یا منافع خود وکیل باشد. همچنین باید هر گونه رابطه خصوصی که با طرف مقابل دارد و می‌تواند در تصمیم موکل برای اعطای وکالت یا تداوم اعتماد وی در آینده مؤثر باشد را به وی اعلام کند.
- وکیل می‌تواند با رعایت حسن نیت، در قرارداد حق الوکاله مسوولیت حرفه‌ای خود را نسبت به حق الوکاله، هزینه‌های پرداختی و ... محدود سازد.

ماده ۱۱. وکیل باید در هنگام پذیرش وکالت موارد زیر را رعایت کند:

- قرارداد کتبی مشتمل بر مشخصات هویتی موکل، موضوع وکالت، شرایط و چگونگی انجام و خاتمه آن، میزان حق الوکاله و نحوه پرداخت آن، وظایف متقابل وکیل و موکل، هزینه‌هایی که بر عهده موکل است و تا حد امکان شیوه

حل اختلاف آینده را تنظیم و به امضای موکل برساند و نسخه دوم آن را تسلیم موکل کند، مگر آن که تاخیر ناشی از تنظیم قرارداد موجب زیان موکل باشد یا خدمات حقوقی از نوعی باشد که در گذشته توسط وکیل برای موکل انجام شده و حق الوکاله آن هم با توافق طرفین تعیین و پرداخت شده باشد.

ب- در قبال اخذ وجه یا اصول اسناد مربوط به موکل، رسید بدهد.

پ- به صورت نامتناسب تحت عنوان تضمین حق الوکاله، از موکل سند رسمی یا غیر رسمی دریافت نکند. به هر حال، وثیقه قرار دادن مال موضوع دعوا در این رابطه جایز نیست.

ت- وجهی به عنوان حق الوکاله از غیر موکل دریافت نکند، مگر آن که دریافت آن، با منافع موکل یا استقلال وکیل منافات نداشته باشد.

- حصول نتیجه مطلوب در دعوا را به طور صریح یا ضمنی تضمین نکند. تصریح به عدم پرداخت یا انصراف وکیل از دریافت بخشی از حق الوکاله یا استرداد آن به موکل در صورت عدم حصول نتیجه مطلوب، تضمین نتیجه محسوب نمی شود.
- به هیچ شکلی، موضوع دعوی موکل را به طور ساختگی به خود انتقال ندهد.

ماده ۱۲. حق الوکاله قراردادی باید به شیوه‌ای معقول و عادلانه و با توجه به عوامل زیر تعیین شود:

الف- ارزش واقعی خواسته موکل

ب- صعوبت پیگیری یا دشواری کار

ج- اهمیت موضوع و منافع یا امتیازات مادی یا معنوی که کار او برای موکل در پی دارد

د- مدت زمان لازم برای اجرای موضوع وکالت

ه- ارزش خدمات یا کارهای تحقیقاتی یا راهکاری که برای حل سریع مشکل موکل ارائه می شود

و- عرف وکلا

ز- تجربه، سابقه کار، شهرت، مهارت و تخصص عملی وکیل

ح- موقعیت و وضع مالی موکل.

تبصره ۱- وکیل نباید در تعیین حق الوکاله، در خواسته دعوا مشارکت کند و پیش از حصول نتیجه دعوا سهمی مشاع یا بخشی معین از آن را به عنوان حق الوکاله انتقال بگیرد. تعیین حق الوکاله به ماخذ ارزش خواسته و نیز مشارکت در محکوم به حکم نهایی، مشارکت در خواسته تلقی نمی شود. همچنین تعیین و دریافت حق الوکاله به صورت علی الحساب و دریافت مابه التفاوت آن، پس از حصول نتیجه نهایی دعوا و به نسبت ارزش واقعی محکوم به مانعی ندارد.

تبصره ۲- حق الوکاله می تواند وجه نقد یا مالی غیر از آن باشد، مشروط بر آن که مالکیت آن محل اختلاف نباشد.

تبصره ۳- وکیل نباید قبل از تنظیم وکالت نامه، قرارداد حق الوکاله با موکل تنظیم کند و وجهی از وی دریافت کند. همچنین نباید زاید بر حق الوکاله و شرایطی که به تراضی تعیین گردیده است، وجه یا مالی از موکل دریافت یا مطالبه کند و نیز، در مواردی که توافقی در بین نباشد، زاید بر تعرفه وجهی بابت حق الوکاله یا هزینه های دیگر از وی اخذ کند.

ماده ۱۳. وکیل باید در راستای روشن کردن وضعیت حقوقی موکل و اقدامات آتی خود:

الف- مفاد وکالت نامه و قرارداد حق الوکاله را به موکل تفهیم کرده و با وی رابطه ای کاملاً روشن و مشخص برقرار کند.

ب- ضمن کنترل احساسات و هیجان موکل او را پیش از اقامه دعوا به واقع گرایی دعوت کند.

- با توجه به اهمیت و ارزش موضوع وکالت، راه حل های مناسبی به موکل ارائه نماید و در مواقع مقتضی مشاوره لازم در خصوص پیگیری دعوا، توافق با طرف یا هر راه حل دیگری به او پیشنهاد کند.
- موکل را در جریان دعوا و پیش از آن، در مورد دلایل لازم برای اثبات و چگونگی تحصیل دلایل قانونی و ارائه آن ها یاری دهد.

ماده ۱۴. وکیل باید در راستای ترویج فرهنگ دوستی و مسالمت در جامعه:

- پیش از طرح دعوا در دادگاه، به موکل تفهیم کند که عدالت تنها در دادگاه یافت نمی شود و به موکل سازش و توافق با طرف مقابل را برای دستیابی به بیشترین منافع، توصیه کند.
- تلاش کند مشکل موکل را با کمترین هزینه و در کمترین زمان از راه شیوه های کوتاه تری مانند مذاکره، میانجی گری و ... حل کند و لزوماً در پی طرح دعوا در دادگاه نباشد.
- در صورت بروز اختلاف بین وی و موکل، تلاش کند جز در موارد ضروری، بدون طرح دعوا در دادگاه و به گونه ای مسالمت آمیز و از طریق کانون وکلا اختلاف را حل و فصل کند.

ماده ۱۵. وکیل باید در جهت انجام درست موضوع وکالت:

الف- به راستی تکیه گاه و سرمایه امید موکل باشد و از دادن امید واهی در مورد خدمات خود یا نتیجه دعوا بپرهیزد.

ب- به گونه ای رفتار نماید که موجب آرامش و کاهش نگرانی و اضطراب بی جای موکل در ارتباط با موضوع وکالت شود.

- پس از پذیرش وکالت، بدون تاخیر تمامی اقدامات ضروری جهت اجرای کامل موضوع وکالت را انجام دهد.

ت- با شجاعت و بدون توجه به منافع شخصی خود یا دیگری، و بدون ترس از پیامدهای احتمالی برای خود یا هر شخص دیگر، از حقوق و منافع قانونی موکل دفاع کند.

ث- در مواردی که برابر مقررات مکلف به پذیرش وکالتی خاص است، برای بهبود توان دفاع خود در آن مورد تلاش کند.

ج- پس از ابلاغ حکم یا قرار یا اخطاری که مستلزم انجام امر یا پرداخت هزینه ای از طرف موکل است، بدون تاخیر موضوع را به موکل یا متصدی امور او اطلاع دهد.

چ- با آمادگی کامل و با تسلط قبلی بر جهات حکمی و موضوعی دعوا، در دادرسی حضور یابد.

ح- موکل را از اقدامات خود و وضعیت پرونده آگاه سازد و بدون تاخیر به درخواست‌های منطقی موکل برای ارائه اطلاعات پاسخ مثبت دهد، مگر آن که اطلاع‌رسانی فوری به‌خاطر احتمال عکس‌العمل نامناسب موکل به زیان خود موکل باشد، یا اطلاعات مربوط به پرونده از اطلاعاتی باشد، که برابر قانون یا عرف وکالت، نباید به موکل منتقل شود. اطلاع‌رسانی باید به‌موقع باشد، تا موکل بتواند تصمیم مناسبی بگیرد و اقدام لازم را انجام دهد.

خ- هر زمان که موکل نسبت به کسب نظر مشورتی نیاز پیدا کند، به مشورت‌خواهی او پاسخ مناسب دهد و مدارک لازم برای آشنایی کامل با پرونده را در اختیار وی بگذارد.

د- هر گاه متوجه شود که انجام موضوع وکالت، توسط وی امکان‌پذیر نیست، بدون تاخیر موکل را از این امر آگاه سازد.

- هر گاه دریابد، اعتماد میان او و موکل از بین رفته و احیای آن دشوار است، از وکالت وی استعفا نماید.

ماده ۱۶. وکیل در مواردی که برای حل و فصل دوستانه اختلاف، یا اقدامات مشابه با طرف مقابل موکل تماس می‌گیرد، باید نکات زیر را رعایت کند:

- در صورتی که قصد کمک به موکل برای انجام معامله دارد، بدون رضایت و در نبود او، به مذاکره و گفتگو با طرف معامله نپردازد.
- از بیان مطالب غیر واقعی و تهدیدهای ناروا بپرهیزد و موضوع درخواست مذاکره را به‌روشنی بیان کند.
- در صورت دریافت هر گونه پیشنهاد برای سازش، بدون تاخیر موکل را آگاه سازد و پیش از هر گونه اقدام در این راستا، موافقت کتبی موکل را بگیرد.

تبصره- وکیل نباید در صورت عدم حصول صلح و سازش، در جریان دعوا به اسناد یا محتوای پیشنهادات ارائه شده برای صلح و سازش و یا مذاکرات محرمانه استناد کند.

ماده ۱۷. وکیل در صورت بروز تعارض میان منافع خود با موکل یا میان منافع موکلین باید نکات زیر را رعایت کند:

- در صورت بروز تعارض غیر قابل حل میان دیدگاه وی و موکل که موجب شود وکیل نتواند به تعهد خود برای حفظ اعتماد متقابل و منافع موکل پای‌بند باشد، استعفا دهد.
- چنانچه در جریان وکالت، میان منافع دو نفر از موکلان وی تعارض ایجاد شده و بیم آن باشد که اسرار حرفه‌ای فاش یا در استقلال وکیل یا اعتماد موکلان خللی ایجاد شود، بدون تاخیر به موکلان اطلاع دهد و اقدامات لازم را برای از بین بردن تعارض به کار برد. در غیر این صورت، به وکالت خود با موکلی که منافع وی تحت تاثیر قرار خواهد گرفت، خاتمه دهد.
- چنانچه پس از پذیرش وکالت، منافع و روابط شخصی وی با موکل در تعارض قرار گیرد، بدون تاخیر به موکل اطلاع دهد، تا با توجه به وضعیت حادث شده، در مورد ادامه وکالت تصمیم بگیرد. در این صورت وکیل می‌تواند حتی با اعلام رضایت موکل برای ادامه وکالت، استعفا دهد.
- چنانچه وکلا به صورت گروهی فعالیت کنند، مقررات تعارض منافع شامل مجموعه گروه و همه اعضای آن می‌باشد.

ماده ۱۸. وکیل باید در موارد استعفا به نکات زیر توجه داشته‌باشد:

- باید پیش از استعفا موکل را مطلع سازد.

ب- استعفا در همه حال باید به گونه‌ای باشد که موکل را در شرایط نامناسبی قرار ندهد و به منافع وی خللی وارد نسازد و موکل فرصت دفاع و معرفی وکیل جدید را داشته‌باشد.

پ- هر گاه رای غیر قطعی صادره به زیان موکل به وکیل ابلاغ شده‌باشد و وکیل بخواهد استعفا دهد، باید پیش از استعفا نسبت به رای اعتراض کند و مراتب استعفا را نیز به اطلاع موکل برساند.

ماده ۱۹. وکیل باید در راستای حفظ اسناد، اموال و اسرار موکلان، موارد زیر را رعایت کند:

الف- برای حفظ اسناد، سوابق و پرونده‌های موکلان، دفتر ثبت پرونده‌ها و بایگانی منظم داشته‌باشد.

ب- وجوه متعلق به موکلان را در حسابی جداگانه و باز نزد بانک‌ها یا مؤسسات مالی معتبر نگهداری کند. موجودی این حساب باید همواره معادل کل وجوهی باشد که به حساب موکلان وصول شده‌است. وجوه یادشده باید در اسرع وقت و در قبال اخذ رسید، به موکلان پرداخت شده یا به همان ترتیبی که آن‌ها مقرر می‌دارند مصرف شود. هر گونه پرداخت از محل وجوه موکلان به اشخاص ثالث ممنوع است، مگر این که مطابق مقررات یا تصمیم دادگاه صالح یا اذن صریح یا ضمنی موکل، این پرداخت مجاز باشد.

پ- بدون اجازه موکل، موضوع وکالت را به خود یا به حساب خود منتقل نکند.

ت- اسناد و مدارک موکل را به خاطر عدم پرداخت حق الوکاله در گرو خود نگه ندارد.

- پس از خاتمه وکالت، در کوتاه‌ترین زمان ممکن، وجوه، اشیاء، اموال و اسناد متعلق به موکل را در اختیار او بگذارد و در صورتی که به دلایل موجه امکان تحویل آن‌ها به موکل نباشد، آن‌ها را بدون تاخیر به کانون وکلا بسپارد.
- با همکاری خود که در پرونده وکالت ندارد، در مورد اطلاعات مربوط به پرونده موکل صحبت نکند و به او اطلاعات ندهد، مگر در موارد ضروری که قصد استفاده از تجارب همکاران را دارد. در حالت اخیر نیز، باید اسرار پرونده و منافع موکل لحاظ شود.

تبصره- وکیل باید در صورت درخواست موکل، لیستی کامل و دقیق از تمام هزینه‌های انجام شده در جریان دعوا را به وی تسلیم نماید.

ماده ۲۰. وکیل حتی پس از پایان رابطه وکالتی، نباید اسرار موکل و نوشته‌ها و اسناد و اطلاعات محرمانه‌ای که در چارچوب فعالیت حرفه‌ای خود به آن‌ها دست یافته را افشاء یا از آن‌ها استفاده نماید. اطلاع به مقامات صلاحیت‌دار، بنا به ضرورت و در موارد زیر نقض تعهد وکیل مبنی بر حفظ اسرار محسوب نمی‌شود:

الف- برای اقامه دعوا یا دفاع از موکل؛

ب- برای دفاع در قبال اتهام جزایی، انتظامی یا دعوای حقوقی که علیه وکیل و کارمندان او مطرح شده، در حدود لازم؛

پ- موکل پس از مشورت با وکیل و آگاهی کامل، کتباً به آن رضایت دهد؛

ت- موکل، آگاهانه موضوع را برای دیگران افشا کند، به گونه‌ای که نسبت به آنان دیگر محرمانه قلمداد نشود؛

ث- افشاء برای حفظ منافع موکل و جامعه ضروری باشد؛

ج- افشاء برای جلوگیری از وقوع جرائم سنگین و جرائم علیه تمامیت جسمانی دیگران از سوی موکل، ضروری باشد.

چ- افشای نام موکل و توافقات مالی میان خود و موکل، مگر آن که به دلایلی با افشای اسرار موکل و اطلاعات محرمانه ملازمه داشته باشد.

بخش پنجم- روابط وکیل با کانون وکلا

ماده ۲۱. وکیل باید در جهت اعتلای کانون وکلا و حفظ ارتباط مناسب و متقابل با آن:

الف- در جریان دریافت پروانه کارآموزی و وکالت، در مورد سوابق خود، اطلاعات واقعی به کانون دهد و چنانچه پس از گرفتن پروانه، فاقد یکی از شرایط لازم برای تحصیل آن شود، در کوتاه‌ترین زمان، پروانه خود را به کانون تسلیم کند.

ب- نظامات و مقررات کانون متبوع و اتحادیه سراسری کانون‌های وکلا را رعایت نماید.

پ- در مقابل تصمیم‌ها و اقدامات کانون، بی‌تفاوت نباشد و نظریات سازنده خود را در این رابطه اعلام نماید.

ت- امور و تکالیفی که از سوی کانون متبوع به وی ارجاع می‌شود را با دقت و حسن‌نیت انجام دهد و کانون را از جریان انجام کار مطلع سازد.

- پیشنهادهای خود را برای تدوین قوانین، مقررات و معیارهای حرفه‌ای وکالت به کانون وکلا ارائه دهد و در این راستا با کانون همکاری و تبادل نظر نماید.
- بدون تاخیر، تغییر نشانی اقامتگاه و محل دفتر خود را به کانون وکلا اعلام نماید.

چ- همه اوراق ارسالی از طرف کانون، اعم از نامه، اخطار، کیفرخواست، دادنامه و غیره که به وسیله مأمور یا پست فرستاده می‌شود را به محض ارائه دریافت کرده و رسید دهد.

ح- تعهدات مالی خود نسبت به کانون و صندوق حمایت را در سر رسید مقرر ایفاء نماید.

خ- بدون تمديد پروانه، وکالت ننماید.

د- در موعد قانونی به شکایت‌های انتظامی پاسخ دهد و حسب دعوت دادسرا و دادگاه انتظامی، در آنجا حضور یابد.

ذ- در صورت تعلیق موقت یا تقلیل درجه، به درخواست دادسرای انتظامی بلافاصله پروانه وکالت خود را به کانون تحویل دهد تا حسب مورد تا پایان مدت تعلیق، ضبط شده و یا مراتب تقلیل درجه در آن قید شود.

ر- چنانچه افرادی بدون داشتن پروانه وکالت، در امور وکالتی دخالت کنند، ضمن همکاری نکردن با آنان موضوع را به کانون وکلا اطلاع دهد.

بخش ششم- روابط وکیل با مراجع قضایی

ماده ۲۲. وکیل باید در راستای حفظ استقلال نظام قضایی کشور و اعتلای آن، در انجام موارد زیر بکوشد:

الف- هر گونه سوء جریان امور دادگستری را به مراجع ذی ربط اعلام نماید.

ب- در جهت تهیه پیش نویس قوانین با مراجع ذی ربط همکاری نماید.

پ- در دفاع شفاهی و کتبی خود، نسبت به مقامات قضایی و دیگر اشخاص، احترام و نزاکت را رعایت نماید.

ت- موکل خود را به رفتار توأم با احترام با مقامات قضایی و همه اشخاص دخیل در دعوی دعوت کند.

ث- وکالت های ارجاعی از سوی مقامات قضایی یا کانون وکلا را در حدود قوانین و نظامات بپذیرد و با دقت و حسن نیت انجام دهد، مگر آن که دلایل موجهی برای رد آنها داشته باشد.

ج- چنانچه با دادرسی، دادستان یا بازپرس روابط مالی یا رابطه دوستی صمیمی داشته باشد، از قبول وکالت نزد مقامات یادشده و دخالت مستقیم و غیر مستقیم در پرونده خودداری کند.

چ- در برگزاری صحیح جلسات دادرسی و حفظ نظم آنها، به قاضی یاری رساند.

ح- برای عدم انجام تکالیف قانونی از جمله حضور در جلسات مراجع قضایی، به معاذیر غیر واقعی متوسل نشود.

خ- به منظور رد قاضی یا داور یا وکیل طرف مقابل یا اطلاع دادرسی، به طور مستقیم یا غیر مستقیم به وسایل خدعه آمیز متوسل نشود.

د- بدون عذر موجه ایرادهای قانونی؛ مانند عدم صلاحیت، مرور زمان، اعتبار امر مختومه و دلایل آنها را با تاخیر به مرجع قضایی اعلام و ارائه نکند.

ذ- در مقام دفاع، به مناصب پیشین خود؛ مانند قاضی، دادستان، کارشناس و نظایر آنها اشاره نکند.

ر- از راه های ناروا در دادرسی یا کارمندان دادگاه اعمال نفوذ نکند.

ماده ۲۲. وکیل باید در راستای اجرای عدالت از سوی دستگاه قضایی:

الف- در برابر مصوبات، تصمیم ها، دستورها و رویه های خلاف قانون در دستگاه قضایی برخورد مناسب نماید و به کانون وکلا نیز اطلاع دهد.

ب- در موارد قانونی، برای رد قاضی و مقام تحقیق و کارشناس تلاش کند، تا زمینه دادرسی عادلانه برای اصحاب دعوا فراهم شود.

پ- از استدلال عقلی و منطقی و مبتنی بر صداقت استفاده کند و از توسل به مغالطه بپرهیزد.

ت- چنانچه متوجه اشتباه در دفاعیات یا اظهارات پیشین خود در دادگاه شود، بدون تاخیر برای تصحیح آن اقدام کند.

ث- به هیچ وجه شاهی را برای بیان شهادت کذب یا اظهارات نادرست تشویق نکند.

ج- تصویر مدارکی که اصل آنها را ملاحظه نکرده است، تصدیق نکند.

- - آگاهانه به قاضی، کارشناس و اشخاصی که در رسیدگی به دعوا نقش دارند، اطلاعات نادرست یا گمراه‌کننده ندهد و اقداماتی انجام ندهد که مسیر جریان دادرسی را منحرف سازد.

بخش هفتم - روابط وکیل با همکاران

ماده ۲۳. وکیل باید در راستای حفظ و تقویت همبستگی حرفه‌ای:

- الف- در رابطه با همکاران، همواره رفتاری حرفه‌ای، مبتنی بر صداقت و توأم با انصاف و ادب داشته باشد و از هر گونه گفتار، نوشتار و رفتاری که موجب تحقیر یا لطمه به شرافت و حیثیت حرفه‌ای همکار می‌شود، خودداری کند.
- ب- اختلاف میان خود و همکاران را از طریق مذاکره یا وساطت یا داوری کانون وکلا حل و فصل کند.
- پ- در مواردی که دعوا علیه همکار را می‌پذیرد، ابتدا با هماهنگی کانون متبوع همکار جهت حل و فصل اختلاف از راه‌های مسالمت‌آمیز اقدام کند.
- ت- در صورت تقاضای همکار، اطلاعات و اسنادی را که مانع قانونی و حرفه‌ای برای ارائه آن‌ها وجود ندارد، در کوتاه‌ترین زمان به وی ارائه کند.
- ث- در دادگاه و به هنگام دفاع، همکاران را با عناوین مثبت توصیف و مورد خطاب قرار دهد.
- ج- در صورت مشاهده اشتباهات علمی، حرفه‌ای یا رفتاری همکار، به‌نحو محترمانه برخورد کرده و در صورت لزوم وی را راهنمایی کند.
- چ- هرگاه همکاری مورد بی‌حرمتی واقع شده، یا حقوق حرفه‌ای و شهروندی وی به‌مخاطره افتاده یا دچار آسیب شده‌باشد، فعالانه از وی حمایت و پشتیبانی کند و بدون تاخیر مراتب را به کانون وکلا گزارش دهد.
- ح- موکل، طرف مقابل یا مراجعان را به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم به اقدام علیه همکار تحریک نکند.
- خ- هر گاه از اختلاف میان همکاران یا اختلاف آنان با دیگر اشخاص آگاهی‌یابد، تا حد امکان برای حل و فصل اختلاف از راه مذاکره یا صلح و سازش یا داوری تلاش کند و در موارد مهم، به کانون نیز اطلاع‌دهد.
- د- در صورت مشاهده نقض یکی از قواعد حرفه‌ای از سوی همکار، به وی خاطر نشان کند و در موارد مهم به کانون اطلاع‌دهد.
- ذ- در غیبت همکاران بدگویی نکرده و اظهاری‌نکند که موجب کاهش اعتبار حرفه‌ای آنان شود. همچنین خدمات و اقدامات همکار خود که پیش از وی عهده‌دار وکالت پرونده بوده را بی‌ارزش جلوه ندهد.
- ر- بدون اطلاع همکاران در پرونده‌های آنان وارد نشود و چنانچه همکار به‌هر نحو از پیگیری دعوا منصرف شود، تا حد ممکن برای تسویه حقوق وی بکوشد.
- ز- در مورد پرونده‌هایی که وکالت آن‌ها بر عهده همکار است، بدون اطلاع کامل از مفاد پرونده و رضایت همکار اظهار نظر یا دخالت نکند.

س- کارکنان دیگر وکلا و مؤسسات حقوقی را تنها پس از کسب موافقت همکار یا مؤسسه مربوط به استخدام در آورد.

ش- بدون ذکر مأخذ و کسب مجوز (در مواردی که استفاده از منبع، منوط به کسب مجوز است) از نتایج کارها و پژوهش‌های همکاران در پرونده‌های خود استفاده نکند.

• در ازای معرفی موکل به همکاران، وجهی از آنان مطالبه نکند.

ماده ۲۴. وکیل باید در مواردی که در انجام موضوع وکالت با یکی از همکاران شراکت می‌یابد یا جانشین وی می‌شود:

الف- انتخاب خود را به وکیل اول اطلاع داده و از وی بخواهد تا اطلاعات، اسناد و راهنمایی‌های لازم در مورد چگونگی پیگیری دعوا و دفاع از موکل را در اختیار او قرار دهد.

ب- چنانچه موکل، وکیل دیگری را نیز برای انجام وکالت تعیین کند، در این کار اخلاص نکند و همکاری لازم را با وی داشته باشد.

پ- در صورت ایجاد اختلاف دیدگاه با وکیل دیگر، بدون تاخیر برای رفع اختلاف اقدام کند و در صورت عدم امکان، همسو با اصول اعتماد، درست‌کاری و حفظ منافع موکل و نزاکت، موضوع اختلاف و دیدگاه‌های خود را به موکل اطلاع دهد تا در مورد پیگیری موضوع توسط یکی از وکلا تصمیم بگیرد.

ت- به‌منظور هماهنگی و انتخاب رویه واحد در دفاع از موکل، با وکیل دیگر به گفتگو و تبادل اطلاعات بپردازد.

ث- در زمان وکالت، به‌گونه‌ای رفتار نکند که جانشینی در وکالت موجب زبان موکل شود و در صورت درخواست وکیل - جانشین، اطلاعات و اسناد لازم را در اختیار وی قرار دهد.

ماده ۲۵. وکیل باید در موارد توکیل وکالت، نکات زیر را مورد توجه قرار دهد:

الف- موافقت‌نامه‌ای در مورد چگونگی پرداخت حق‌الوکاله با وکیل دوم تنظیم کند. در غیر این صورت و چنانچه موکل در پرداخت آن کوتاهی کند، شخصاً باید حق‌الوکاله وی را بپردازد.

ب- اطلاعات و لوازم پیگیری و دفاع از دعوا را به‌موقع در اختیار وکیل دوم قرار دهد. وکیل دوم نیز، باید در زمان مناسب اقدامات لازم و اقدامات انجام‌شده را به وکیل اول اطلاع دهد.

پ- هر گاه وکیل توکیلی، قصد حل و فصل دعوا خارج از چارچوب رسیدگی در دادگاه و از راه‌هایی مانند ارجاع به داوری یا سازش را داشته باشد، باید با هماهنگی و موافقت وکیل اول اقدام کند.

ماده ۲۶. وکیل باید در جریان دعوا و ارتباط با وکیل طرف مقابل، موارد زیر را رعایت کند:

الف- چنانچه با وکیل طرف مقابل، به توافق دوستانه رسیده و مورد پذیرش موکلان نیز قرار گرفته باشد، اقدام به طرح دعوایی مغایر با توافق نکند، مگر آن‌که دلایل معقول این اقدام را توجیه کند.

ب- مکالمات تلفنی یا شفاهی میان خود و همکاران را بدون اطلاع و اجازه آن‌ها ضبط نکند.

پ- در مقام دفاع، از کاستی‌های وکیل طرف مقابل استفاده‌نکند و دفاع خود را بر بیان اشتباهات و بی‌نظمی‌های وی مبتنی نسازد.

ت- در جریان دعوا به اظهارات و نظریات علمی همکار یا مسائل خصوصی او استناد نکند، مگر آن‌که ارتباط کامل با موضوع دعوا داشته‌باشد.

ث- مکاتبات محرمانه میان خود و همکاران را افشاء نکند و در مراجع قضایی مورد استناد قرار ندهد. همچنین چنانچه بخشی از مکاتبات، مؤثر در حقوق موکل باشد و موضوع وکالت به وکیل دیگری واگذار شود، در همان بخش آن را به وکیل جدید تسلیم‌کند.

ج- بدون اطلاع و اخذ رضایت وکیل طرف مقابل، مستقیماً با او مذاکره نکند.

چ- در جریان دادرسی در حدود قانونی و با حفظ حقوق موکل، با وکیل طرف مقابل همکاری‌کند.

تبصره- پای‌بندی به روابط حسنه با همکاران باید همواره با حفظ حقوق و مصالح موکل و تا حد امکان، دوری از اطاله دادرسی باشد.

ماده ۲۷. وکیل باید در رابطه با کارآموزان وکالت، موارد زیر را رعایت‌کند:

الف- سرپرستی کارآموزانی که طبق مقررات از سوی کانون به وی معرفی می‌شوند را بپذیرد.

ب- با کارآموز خود، رفتاری همراه با احترام داشته‌باشد و تا حد امکان، در مدت کارآموزی از لحاظ مادی و معنوی وی را پشتیبانی‌کند.

پ- در راستای ارتقای سطح علمی و اخلاقی کارآموزان و بهره‌مندی آنان از تجارب و امکانات خویش، تمام توان و تلاش خود را به کار گیرد و با راهنمایی‌ها و تعلیمات خود، آنان را برای ایفای وظایف وکالت آماده‌سازد.

ت- خارج از حدود مقررات، تکالیفی را بر عهده کارآموز قرار ندهد.

ث- در انجام وظیفه خود در رابطه با نظارت بر کارآموزان کوتاهی‌نکند و از صدور گواهی خلاف‌واقع در مورد عملکرد آنان بپرهیزد.

ج- تنها به‌خاطر سرپرستی و امضای وکالت‌نامه کارآموز، از وی وجهی دریافت‌نکند و کارآموز خود را مجبور نکند با وی در پرونده و حق‌الوکاله دریافتی شراکت‌کند.

بخش هشتم- روابط وکیل با کارکنان دفتر وکالت

ماده ۲۸. وکیل باید در جهت اعمال مدیریت درست بر دفتر وکالت و جلوگیری از اقدامات غیر قانونی از سوی کارکنان خود و حفظ اسرار حرفه‌ای:

الف- حقوق کارکنان خود را رعایت‌کند و نقش و مشارکت آنان در اعتبار دفتر یا مؤسسه را ارج بگذارد.

ب- در رابطه با کارکنان خود، رفتاری شفاف و صادقانه داشته باشد و هنجارهای اجتماعی را رعایت کند.

پ- در پرداخت حقوق و مزایای کارکنان دفتر خود، حداقل‌های قانونی را رعایت کند.

ت- بر رفتار کارکنان خود در رابطه با موکلان و مراجعان و نیز، رعایت شأن و اعتبار حرفه و کالت از سوی آنان، نظارت و مدیریت کامل و همراه با احترام داشته باشد.

- مفاد بند اخیر ماده، در مورد همکاران شاغل در دفتر و کارآموزانی که وکیل سرپرستی آنان را به عهده دارد نیز لازم-الرعایه است.

بخش نهم- اصول اطلاع‌رسانی در حرفه وکالت

ماده ۲۹. اطلاع‌رسانی اقداماتی است که وکیل به منظور شناساندن حرفه وکالت و توانایی‌های حرفه‌ای خود به عموم انجام می‌دهد. هر چند شایسته‌ترین و مؤثرترین شیوه جلب موکل و رقابت با دیگر وکلا، دانش، توانایی، صداقت و درست‌کاری، استقامت و جدیت وکیل در احیای حقوق موکلان است^[۹]؛ اطلاع‌رسانی با رعایت موارد زیر امکان‌پذیر است:

الف- اطلاع‌رسانی باید با صداقت و حفظ منزلت و شأن وکالت و اعتبار دادگستری و به دور از ظاهرسازی و با رعایت نظامات کانون باشد.

ب- هر مطلبی که در جریان اطلاع‌رسانی توسط وکیل اعلام می‌شود، باید قابل تصدیق و اثبات باشد.

پ- وکیل نباید شخصاً یا از طریق دیگران، برخلاف ضوابطی که کانون متبوع او اجازه می‌دهد اطلاع‌رسانی کند، یا در محل کار خود یا خارج از آن، مطالب و عناوین گمراه‌کننده به کار ببرد.

ت- اطلاع‌رسانی وکیل می‌تواند شامل بیان توانایی‌های علمی، سوابق و تجارب شخصی وی باشد.

- وکیل می‌تواند، در مورد اعلام شروع و خاتمه فعالیت به عنوان وکیل دادگستری و جابه‌جایی مکان دفتر، به شیوه متعارف اطلاع‌رسانی کند.

ماده ۳۰. نصب تابلو، چاپ کارت ویزیت و سر برگ متضمن معرفی وکیل و نشانی وی و شماره تماس و آدرس اینترنتی و محل دفتر و ساعات کار و کانون متبوع وی، مدرک دانشگاهی وکیل و مانند آن‌ها با رعایت موارد زیر مجاز است:

الف- تاسیس دفتر و نصب تابلو در بیش از یک مکان هر چند زیر عناوین متعدد؛ مانند «دفتر وکالت» و «مؤسسه حقوقی» ممنوع است.

- وکیل نباید در تابلو یا کارت ویزیت و سربرگ‌های وکالتی عنوان مشاور حقوقی را به کار ببرد، مگر پس از گذشت پنج سال از تاریخ گرفتن پروانه وکالت پایه یک. همچنین نباید از عنوان مدرس یا استاد دانشگاه و مانند آن استفاده کند، مگر با داشتن پنج سال سابقه تدریس مستمر یا داشتن سمت آموزشی.

ت- وکیل نباید توسط اشخاصی غیر از کارمندان خود، کارت ویزیت یا نشریه اطلاعاتی یا هر گونه تبلیغات کاغذی، پخش کند یا اوراق را در مکان‌های عمومی قرار دهد.

ماده ۳۱. اطلاع‌رسانی وکیل نباید متضمن موارد زیر باشد:

الف- عباراتی که متضمن انحصاری جلوه‌دادن خدمات وکیل یا القاء‌کننده بی‌تجربگی یا ناتوانی همکاران باشد.

ب- بیان تعداد پرونده‌های وکیل، آمار پرونده‌هایی که در آن‌ها موفق شده‌است، درج مبلغ و اعلام هزینه خدمات و همچنین مقایسه خدمات و حق‌الزحمه‌های دریافتی با دیگر وکلا و مؤسسات حقوقی و مانند این مطالب.

پ- استفاده از عناوین کلی و گمراه‌کننده؛ مانند وکیل بین‌المللی، وکیل متخصص و ...

ماده ۳۲. در اطلاع‌رسانی با وسایل الکترونیکی و نشریه باید نکات زیر رعایت شود:

الف- گشایش پایگاه اطلاع‌رسانی یا انتشار نشریه اطلاعاتی حاوی مطالب مرتبط با وکالت، توسط وکیل، باید بدون تاخیر به- اطلاع کانون برسد.

ب- پایگاه اطلاع‌رسانی الکترونیکی وکیل، نباید حاوی تبلیغات کالاها و خدمات تجاری باشد، یا ارتباط مستقیم یا غیر مستقیم با سایت‌ها یا صفحه‌هایی داشته‌باشد که مطالب یا نکات مغایر با اصول حرفه‌ای وکالت دارند.

پیوست ها

پیوست شماره یک: حقوق حرفه ای وکلا

بخش اول - در رابطه با موکل و مراجعان

ماده ۱. وکیل در جهت اجرای تکالیف حرفه‌ای خود در قبال مراجعان حقوق و اختیارات زیر را دارد:

الف- در پذیرش وکالت و مشاوره به اشخاص و چگونگی طرح دعوا و مدیریت آن و نحوه دفاع به اختیار خود عمل کند و در انجام آن‌ها نیز، از استقلال کامل برخوردار بوده و تنها سخن‌گوی موکلان نباشد.

ب- موکل همه واقعیات و خواسته‌های خود را در نهایت صداقت به وکیل اطلاع‌دهد، تا بر اساس آن، حقوق موکل و چگونگی دفاع از او را بررسی و اجرا کند.

- برای معرفی خود، طبق ضوابط اطلاع‌رسانی نماید.
- وکیل در موارد زیر، باید پس از اطلاع‌رسانی و مشورت با موکل اقدام کند:

• -قبول یا رد پیشنهادات مربوط به سازش در دعوا؛

• -طرح دعاوی طاری؛

• -احضار و معرفی شهود؛

۴- در موارد و موضوعات مهم به تشخیص وکیل.

ماده ۲. وکیل در مورد مسوولیت حرفه‌ای از حقوق زیر برخوردار است:

الف- از شرایط مناسب برای بیمه کردن مسوولیت حرفه‌ای خود بهره‌مند شود.

ب- با رعایت حسن‌نیت، مسوولیت حرفه‌ای خود را در قبال موکل محدود کند.

پ- چنانچه با اطلاع کافی نسبت به موضوع و با وظیفه‌شناسی و بررسی حقوقی متعارف عمل کرده باشد، به‌خاطر اشتباه در تشخیص و انتخاب راه حل، مسؤول دانسته نشود.

ماده ۳. وکیل در مورد دریافت حق‌الوکاله از موکل از حقوق زیر برخوردار است:

الف- صرف‌نظر از مدت‌زمانی که به‌موضوع وکالت اختصاص داده و تشکیل یا عدم‌تشکیل پرونده در مراجع قضایی یا تعداد این پرونده‌ها، از موکل حق‌الوکاله متناسب با ارزش خدمات خود یا راهکاری که ارائه داده‌است، دریافت کند.

ب- تضمین‌های لازم و متناسب برای اجرای تعهدات مالی موکل را از وی دریافت کند و می‌تواند در قرارداد با موکل توافق کند که حق‌الوکاله را از محل مال یا وجوهی که در اجرای حکم دادگاه یا در پی سازش وصول خواهد شد، برداشت کند.

پ- در صورت خودداری موکل از پرداخت حق‌الوکاله طبق شرایط مورد توافق، موضوع وکالت را با رعایت ماده ۱۸ آیین رفتار حرفه‌ای وکلای مدافع پیگیری نکند یا استعفا دهد.

ت- مطالبات مسلم و غیر مؤجل خود را پس از مطالبه و عدم پرداخت از سوی موکل، از محل وجوه متعلق به موکل که نزد وی است برداشت کند.

ث- چنانچه موکل بدون دلیل موجه او را عزل کرده‌باشد، همه حق‌الوکاله مقرر را از وی مطالبه و دریافت کند. چنانچه وکیل به‌خاطر عدم پرداخت به‌موقع حق‌الوکاله یا در اجرای قواعد رفتار حرفه‌ای استعفا دهد، مستحق دریافت حق‌الوکاله همان مرحله از دعوا است. در صورت تعیین تکلیف این موضوع در قرارداد، مطابق آن عمل می‌شود.

ج- تعهد وکیل، تعهد به وسیله است نه به نتیجه و وکیل حق دارد، حتی در صورتی که دعوا به محکومیت موکل منتهی شده- باشد، باقی‌مانده حق‌الوکاله را از موکل دریافت کند، مگر این‌که در قرارداد خلاف آن تصریح شده‌باشد یا ثابت شود محکومیت، ناشی از اهمال وکیل، در انجام وظایف حرفه‌ای بوده‌است.

بخش دوم- در رابطه با کانون وکلا

ماده ۴. وکیل در رابطه با کانون وکلا از حقوق زیر برخوردار است:

الف- در هنگام بروز مشکلات ناشی از انجام تکالیف حرفه‌ای خود از حمایت‌های کانون وکلا بهره‌مند شود.

ب- در زمان بیماری، از کار افتادگی و بازنشستگی از تامین مالی مناسب برخوردار باشد.

• تحت شرایط عادلانه و با رعایت ضوابط، به درخواست انتقال او پاسخ مثبت داده‌شود.

ت- آزادانه در انتخاب اعضای هیات‌مدیره مشارکت کند.

ث- پیشنهادات خود را برای تصویب اصول حرفه‌ای جدید یا اصلاح مقررات پیشین و بهبود مدیریت و عملکرد کانون ارائه‌دهد.

بخش سوم- در رابطه با قوه قضاییه و دادگاهها

ماده ۵. وکیل در راستای اجرای نقش حرفه‌ای خود در رابطه با قوه‌قضاییه و دادگاهها باید از حقوق زیر بهره‌مند باشد:

الف- بدون اعمال تبعیض یا محدودیت، از حق دفاع در همه مراجع قضایی و پرونده‌ها برخوردار باشد.

ب- آیین‌نامه حق‌الوکاله و مشاوره روز آمد، با تعرفه‌های عادلانه و قابل اجراء بر روابط مالی وی با موکلان حاکم باشد.

پ- به‌طور علنی اصلاحات قضایی را پی‌گیری و از آن حمایت کند.

ت- به‌گونه‌ای موثر در تدوین قوانین، مقررات و معیارهای حرفه‌ای وکالت مشارکت کند.

ث- برای اصلاح قوانین و ایجاد وحدت رویه قضایی، پیشنهاد خود را به مراجع ذی ربط ارائه کند و افکار عمومی را نیز از چنین مسائلی و ضرورت‌هایی مطلع نماید.

ج- برای اطلاع از واقعیات، مشکلات و خواسته‌های موکل، پیش از تنظیم وکالت‌نامه یا در جریان رسیدگی، در زندان یا بازداشت‌گاه و در محیطی مناسب و خصوصی موکل را ملاقات کند.

چ- هر گاه به خاطر انجام تکالیف حرفه‌ای، امنیت وی از سوی افراد مورد تهدید قرار گیرد، از حمایت کافی مراجع قضایی و مقامات دولتی برخوردار شده و در موارد ضروری، توسط مراجع قضایی و نیروهای انتظامی تامین و تدابیر لازم در این رابطه اندیشیده شود.

ح- در مراجع قضایی با استقلال و آزادی کامل و تضمین شده و به دور از هر گونه تهدید، به وظایف حرفه‌ای خود عمل کند.

خ- قضات و کارکنان دادگستری و مامورین نیروی انتظامی همواره با رفتاری احترام‌آمیز و مطابق شان وکالت با وی برخورد کنند.

د- در موارد محکومیت جزایی، ممنوع‌الوکاله شدن یا ابطال پروانه وکالت وی، تنها توسط دادگاه انتظامی کانون متبوع انجام شود.

ذ- در قبال اظهارات و مکاتباتی که در راستای دفاع از حقوق موکل انجام می‌دهد، از مصونیت حرفه‌ای برخوردار باشد.

ر- شخصیت حرفه‌ای و علمی وی به بهانه موضوع پرونده و همسو بودن با منافع موکل، در معرض تهدید یا آسیب قرار نگیرد.

ز- اسرار حرفه‌ای میان وی و موکل محترم شمرده شود و مکاتبات و مکالمات میان آنان، از هر گونه تعرض مصون باشد و از سوی مقامات قضایی و دولتی مجبور به افشای اسرار موکل نشود.

ژ- استقلال حرفه‌ای وی محترم شمرده شود و هیچ‌گاه مجبور به عملی نشود که اعتماد، صداقت و وفاداری او به موکل دچار آسیب شود.

س- در هنگام ورود به دادگستری که مقدمه دفاع از موکل است از هر گونه تفتیش و رفتار نامناسب مصون باشد.

ش- با توجه به حضور مستمر در محیط دادگستری (محیط کاری) با رعایت ضوابط، به امکانات ارتباطی جدید دسترسی داشته باشد.

ص- در همه مراحل دادرسی اعم از کشف، تحقیق و محاکمه حضور داشته و از موضوع دعوا و دلایل آن آگاهی داشته باشد و ضمن دفاع، از نتایج این مراحل آگاهی یابد و در جلسات، از شرایط دفاع آزادانه و همراه با آرامش برخوردار باشد.

ض- در مراجع قضایی، جایگاهی مناسب شان و متمایز از اصحاب دعوا داشته باشد.

ط- در راستای اجرای صحیح قوانین و جلوگیری از انحراف دادرسی و تضييع حقوق اصحاب دعوا، با دلایل موجه نسبت به رسیدگی قاضی خاص یا نحوه رسیدگی و اداره دادگاه، ایراد و اعتراض نماید.

ظ- در انتخاب شیوه مناسب دفاع از موکل آزادی کامل داشته باشد و مقامات قضایی این اختیار وی را به هیچ وجه محدود نکنند.

ع- در مقام بیان دفاع، از توجه کامل مقام قضایی برخوردار باشد و مقام قضایی، اظهارات او را هر اندازه که برای بیان دفاعیاتش لازم است، بشنود.

غ- دفاعیات و لوائح وی مورد توجه قرار گیرد و در رای دادگاه به آن پاسخ داده شود.

ف- به خاطر دفاع از حقوق موکلان و پیگیری پرونده های خاص، یا ارائه مشاوره یا نظریات حقوقی، امنیت فردی یا شغلی وی در معرض تهدید قرار نگیرد.

ق- در مواردی که نتیجه پرونده به زیان موکل ختم می شود، اشتباهات یا کوتاهی قضات و نقص تشکیلات قضایی به ناروا به عملکرد وکیل نسبت داده نشود و اصحاب دعوا به طرح شکایت یا اقداماتی علیه وی تشویق نشوند.

ک- در صورت بازداشت، علت، دلایل قانونی و محل بازداشت وی، به کانون مربوطه اعلام شود و کانون در این موارد به وی دسترسی داشته باشد، تا بتواند پیگیری لازم را انجام دهد.

گ- شرایط قانونی و صلاحیت های او برای نامزدی عضویت در هیات مدیره، توسط مراجع نظارتی، بدون اعمال سلیقه بررسی شود.

بخش چهارم - در رابطه با نهادهای حکومتی و عموم شهروندان

ماده ۶. وکیل به عنوان حامی حقوق شهروندان حق دارد:

- از حقوق جمعی مردم دفاع کند و در مقابل، از حمایت مردمی برخوردار باشد.

ب- مقامات و عامه مردم، شخصیت وی را از موکل و موضوع دعوا متمایز بدانند.

- به بهانه تخلف یا رفتار نادرست برخی از وکلا مورد بی احترامی یا سرزنش قرار نگیرد.

ماده ۷. نهادهای حکومتی و مقامات دولتی باید حقوق زیر را برای وکیل به رسمیت بشناسند:

الف- به پرونده و اطلاعات مربوط به موکل، در مراجع دولتی و عمومی دسترسی داشته باشد، مگر آن که قانون به صراحت دسترسی وکیل را ممنوع یا محدود کرده باشد.

ب- وکالت نامه تنظیمی توسط وکیل، در مراجع غیر دادگستری و در حدود اختیارات قانونی مصرح در آن، پذیرفته شود.

پ- از رفتارهای غیر متعارفی که در حضور آنان علیه وکیل انجام می شود، جلوگیری کنند و با آن ها برخورد مناسب و به موقع داشته باشند.

ماده ۸. وکیل حق دارد مطابق مقررات و با رعایت اصول حرفه ای وکالت، در کمال آزادی به ایجاد سازمان های محلی، ملی یا بین المللی بپردازد یا به چنین سازمان هایی ملحق شود و با وکلای دیگر کشورها همکاری متقابل داشته باشد.

ماده ۹. وکیل می‌تواند مؤسسه حقوقی تاسیس کند، مشروط بر آن که حداقل پنج سال سابقه فعالیت وکالتی داشته و از مشارکت وکیل دیگری برخوردار باشد. در این صورت، نباید به خاطر تاسیس مؤسسه حقوقی، از وکیل مالیات مضاعف اخذ شود.

- وکیل نباید در بیش از یک مؤسسه حقوقی سمت مدیریت داشته باشد.

پیوست شماره دو: تکالیف کانون های وکلا

کانون وکلا باید در راستای پیشبرد نظام حقوقی و ارتقاء جایگاه وکالت و بهبود وضعیت وکلا در جامعه به موارد زیر بپردازد:

- ۱- تلاش برای ارائه آموزش عمومی جهت برقراری حاکمیت کامل قانون و مطلع کردن مردم از حقوق و وظایف شهروندی و امکانات موجود و مناسب برای احقاق این حقوق.
- ۲- تلاش برای آموزش همگانی شیوه‌های پیشگیری از بروز اختلافات حقوقی و راهکارهای حل اختلافاتو ارائه مشاوره حضوری و غیر حضوری.
- ۳- تداوم آموزش وکلا و ارتقاء علمی و حرفه‌ای آنان و به‌روز کردن دانش اعضاء از طریق برگزاری دوره‌های ارتقاء و تشکیل دوره‌های آموزش تکمیلی مهارت‌های حرفه‌ای، تخصصی و ...
۴. - تلاش برای آموزش نظری و عملی حقوق و مهارت‌های وکالت و اخلاق حرفه‌ای به کارآموزان، در دوره کارآموزی.
۵. - تلاش برای تخصصی کردن حرفه وکالت و تربیت وکلای بین‌المللی و متخصص در رشته‌های مختلف.
- ۶- تلاش برای ارتقاء سطح علمی و تحصیلات اعضا با تاسیس مراکز علمی وابسته، گرفتن سهمیه، بورسیه کردن اعضای مستعد، واجد شرایط و نیازمند و ...
- ۷- تلاش برای معرفی جایگاه، ضرورت و نقش کانون وکلا و وکیل مستقل، در چرخه عدالت و اجرای صحیح قانون، به عموم و مراجع و اشخاص مؤثر در تصمیم‌گیری‌های کلان جامعه.
- ۸- ترویج فرهنگ وکالت و فراهم‌ساختن زمینه‌های استفاده همگان از خدمات وکلا، در همه معاملات و روابط حقوقی؛ از طریق برنامه‌های وکیل خانواده، بیمه حقوقی و ...
- ۹- استفاده از امکانات مالی کانون برای بهبود امور مربوط به حرفه وکالت و ارائه خدمات حقوقی به مردم و عدم استفاده از آن-ها برای اهداف سیاسی یا آرمان‌های شخصی.

- ۱۰- تقویت نقش و جایگاه وکلا و وکالت در دفاع از حقوق شهروندان و تلاش برای ایجاد حداکثر امنیت قضایی برای شهروندان و حمایت به موقع، از وکلایی که به علت انجام وظیفه در معرض آسیب قرار می‌گیرند.
- ۱۱- ایجاد شیوه‌های مناسب برای ارتباط مستحکم میان کانون و جامعه و اطلاع‌رسانی در مورد فعالیت‌های کانون.
- ۱۲- حفظ و تقویت مسوولیت‌پذیری حرفه‌ای وکلا در قبال جامعه.
- ۱۳- تلاش برای ایجاد و گسترش فرهنگ عمومی حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات.
- ۱۴- آموزش عملی و ترویج روش‌های مسالمت‌آمیز حل و فصل اختلاف به وکلا و ترغیب آنان به استفاده هر چه بیشتر از این روش‌ها به‌ویژه میانجی‌گری و داوری برای رساندن طرفین به توافق، به‌جای مراجعه به دادگاه و همچنین حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات میان وکلا و موکلان.
- ۱۵- ارائه راهکارهای جدید برای حل مشکلات و معضلات اجتماعی و حقوقی جامعه و دستگاه قضایی کشور.
- ۱۶- حضور و ایفای نقش فعال در بحث‌های عمومی مربوط به مسائل قضایی و لوایح مربوط به آن و انعکاس دیدگاه‌های سازنده وکلا به دستگاه قضایی و مجلس در راستای حمایت از حقوق و منافع عمومی.
- ۱۷- تلاش برای حفظ حرمت‌ها و رفع اختلافات و مشکلات حادث میان جامعه وکلا و دستگاه قضایی.
- ۱۸- تلاش برای تصویب قوانین مناسب در راستای حمایت حقوقی از افراد فاقد تمکن مالی.
- ۱۹- تلاش برای تصویب تعرفه حق‌الوکاله و مشاوره متناسب، با توجه به نوع و میزان خواسته و خدمات و منافع حاصل مرتبط با آن، زمان لازم، اهمیت و دشواری‌های حرفه وکالت و شئون وکلا اعم از دانش و مهارت حرفه‌ای، شرایط اجتماعی روز و نرخ تورم.
- ۲۰- تهیه آیین‌نامه‌های لازم، در راستای شفاف‌سازی حرفه وکالت و حقوق و تکالیف حرفه‌ای وکلا؛ مانند آیین‌دادرسی تخلفات انتظامی وکلا، ضوابط تشکیل و فعالیت دفاتر وکالت و مؤسسات حقوقی؛ تعیین قلمرو شئون وکالت و متمایز ساختن آن از امور شخصی وکیل؛ نقل و انتقالات و ... و اطلاع‌رسانی در این زمینه‌ها.
- ۲۱- کمک به اعضاء برای حفظ استقلال حرفه‌ای در مقابل مراجعان، موکلان و مراجع قضایی.
- ۲۲- استفاده از روش‌ها و رویکردهای مناسب برای تقویت استقلال کانون و وکلای دادگستری.
- ۲۳- رسیدگی به درخواست‌ها و پیگیری گزارش‌های اعضاء در رابطه با عملکرد مراجع قضایی و غیر قضایی.
- ۲۴- تلاش برای ایجاد و ارتقای روحیه تعامل، همبستگی و همکاری میان وکلا و تحکیم اصول و موازین حرفه‌ای در روابط آنان، جهت ارائه خدمات بهتر به مردم و کمک به بهبود نظام قضایی.
- ۲۵- استفاده از ساز و کارهای عملی جهت حمایت مادی و معنوی مؤثر، از وکلایی که در معرض خطر یا تهدیدهای ناروا قرار می‌گیرند.

- ۲۶- آموزش آیین رفتار حرفه‌ای به وکلا و کارآموزان وکالت و نظارت بر نحوه عملکرد و رفتار اعضاء در راستای حفظ و ارتقای شان وکالت.
- ۲۷- تشویق و تقدیر از وکلایی که در پای‌بندی عملی به آیین رفتار حرفه‌ای و ارتقای شان و جایگاه کانون وکلا و دفاع از حقوق شهروندان تلاشی چشمگیر داشته‌اند.
- ۲۸- اتخاذ روی کرد نظارتی مؤثر با هدف صیانت جامعه و حرفه وکالت، از گزند وکلای غیر پای‌بند به اصول حرفه‌ای و موازین اخلاقی و برخورد شایسته با وکلای فاقد صلاحیت.
- ۲۹- نظارت بر فعالیت مسوولان کانون، به منظور جلوگیری از استفاده‌های ناروا از موقعیت و امکانات کانون و اقداماتی که برای آنان تبلیغ شخصی محسوب می‌شود.
- ۳۰- تلاش برای تضمین ورود اشخاص واجد صلاحیت به حرفه وکالت و جلوگیری از ایجاد یا اعمال محدودیت‌های غیر قانونی.
- ۳۱- رسیدگی سریع، مؤثر و منصفانه به اختلافات بین وکلا و موکلان آن‌ها.
- ۳۲- تلاش برای جلوگیری از طرح شکایات واهی علیه وکلا از راه‌های مختلف؛ مانند استفاده از افراد آگاه و با تجربه برای راهنمایی این‌گونه مراجعان، تشکیل کمیته حل اختلاف، میانجی‌گری و ...
- ۳۳- رعایت شأن و منزلت وکیل، در همه مراحل رسیدگی به شکایات انتظامی.
- ۳۴- پاسخ‌دهی قانونی، مرتبط و مناسب به استعلام‌های مراجع ذی صلاح، در راستای حفظ حقوق جمعی وکلا و جلوگیری از سوء استفاده علیه آنان.
- ۳۵- برخورد مسوولانه و صادقانه با درخواست‌ها و مشکلات اعضاء و رسیدگی سریع و معقول به درخواست‌ها و شکایات آنان.
- ۳۶- رعایت بی‌طرفی، عدالت و انصاف در تصمیمات و اقدامات نسبت به تمامی اعضاء.
- ۳۷- ایجاد زمینه‌های لازم برای انجام کار گروهی و تخصصی به‌وسیله اعضاء؛ از قبیل تأسیس مؤسسات حقوقی و ...
- ۳۸- ایجاد بانک اطلاعاتی از تخصص‌ها و زمینه‌های تجربی و کاری وکلا برای بهره‌برداری در موارد لازم.
- ۳۹- رفتار متانت‌آمیز، مسوولانه و غیر آمرانه با اعضاء.
- ۴۰- عدم افشای اسرار مربوط به اتهامات یا تخلفات انتظامی اعضاء.
- ۴۱- تلاش برای ایجاد تسهیلات رفاهی و فرهنگی برای اعضاء و خانواده‌های آنان.
- ۴۲- حضور مستمر مسوولان در کانون، برای دسترسی فوری و آسان اعضاء و مراجعان.
- ۴۳- برگزاری جلسات عمومی در راستای انعکاس مشکلات و مسائل حرفه‌ای و گزارش عملکرد ارکان مختلف کانون و ارائه پاسخ صادقانه به درخواست‌ها و انتقادات منصفانه اعضاء.

۴۴- استفاده از شیوه‌های مناسب برای جذب اعضاء، در راستای همکاری با کانون و پیش‌برد برنامه‌ها و نیل به اهداف کانون.

۴۵- تلاش برای درجه‌بندی وکلا بر مبنای توان علمی و سوابق آنان.

۴۶- تعریف اقتصاد وکالت و ایجاد زمینه توزیع عادلانه کار بین وکلا.

۴۷- تلاش برای جلوگیری از دخالت اشخاص فاقد صلاحیت قانونی در امر دفاع.

۴۸- تلاش برای تدوین معیار علمی در تشخیص تعداد وکیل مورد نیاز جامعه.

۴۹- استفاده از تجارب و توانایی‌های کانون‌های وکلای دیگر کشورها.

۵۰- تلاش برای تحکیم روابط با کانون‌های وکلای دیگر کشورها و فراهم‌سازی زمینه اعطای پروانه‌های موقت یا مجوز وکالت موردی برای حضور وکلا در محاکم خارجی.

۵۱- تلاش برای ایجاد زمینه قانونی حضور وکلای خارجی در محاکم ایران، برای شرکت در دعاوی مربوط به اشخاص خارجی، به شرط عمل متقابل.

پیوست شماره سه: منشور اخلاقی کارکنان کانون وکلاء

کارکنان کانون وکلا باید در عملکرد خود، همواره به موارد زیر اهتمام ورزند:

الف- شناخت صحیح اهداف، وظایف و مسوولیت‌های کانون.

ب- رعایت ادب، نزاکت، انصاف، خوشرویی و متانت در رفتار و گفتار خود با دیگران به‌ویژه وکلا و کارآموزان.

پ- حضور به‌موقع و مؤثر در محل کار و استفاده مفید از وقت در کانون.

ت- رعایت پوشش مناسب با شوونات فرهنگی و جایگاه ممتاز کانون.

ث- فراهم ساختن فضایی آرام و سالم در کانون.

ج- انجام مسوولانه امور اداری و ارائه سریع خدمات به وکلا و پرهیز از اتلاف وقت آنان.

چ- تلاش برای کسب موفقیت شغلی، خلاقیت و ارتقاء بهره‌وری.

ح- انجام وظایف محول شده به‌صورت مؤثر و کارآمد و منطبق با مقررات و اهداف کانون.

- خ- استقبال از نظرات، پیشنهادهای و انتقادهای سازنده در جهت رفع مشکلات و ارتقاء کمیت و کیفیت امور.
- د- تلاش در به ثمر رسانیدن نقش برجسته کانون در چرخه عدالت و دفاع از حقوق اشخاص.
- ذ- رازداری و عدم افشای اطلاعات محرمانه و خودداری از ارائه اطلاعات به افراد غیر مسوول.
- ر- ترویج فرهنگ وکالت و جلب اعتماد عمومی به وکلا و کانون.
- ز- ارتقاء معلومات حقوقی خود برای انجام بهتر وظایف در کانون.
- ژ- تلاش برای شناخت ماهیت اختلافات موکلان با وکلا و حل و فصل آن‌ها.
- س- راهنمایی صحیح و مسوولانه مراجعان به‌ویژه شاکیان انتظامی و کسانی که قصد انتخاب وکیل دارند.
- ش- اتخاذ رویه بی‌طرفی در زمان انتخابات کانون و همچنین هنگام بروز اختلاف بین وکلا و پرهیز از هرگونه رفتاری که موجب تشدید اختلاف آنان شود.
- ص- ارائه گزارش واقعی از جریان امور به مسوولان کانون و انتقال دیدگاه‌ها و نظرات مراجعان در مورد نقاط قوت و ضعف کانون و راه‌کارهای حل مشکلات مزبور.

[۱]- آل عمران / ۱۷۳؛ هود / ۱۲؛ یوسف / ۶۶؛ قصص / ۲۸؛ زمر / ۶۲.

[۲]- از جمله بنگرید به مواد یک و دو قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد مصوب سال ۱۳۹۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام.

[۳]- از جمله پیشنهادات و اقدامات این کانون در رابطه با موضوع اخلاق حرفه‌ای عبارتند از:

- تصویب درس «رفتار حرفه‌ای» به عنوان یکی از دروس مورد اختبار کارآموزان وکالت در جلسه ۱۳۸۸/۵/۲۱ هیأت مدیره و پیشنهاد آن به اتحادیه برای تصویب در تمام کانون‌ها.

- تصویب پیشنهاد تدوین آئین رفتار حرفه‌ای و منشور اخلاقی به اتحادیه در مهر ماه سال ۱۳۸۸.

- پیشنهاد موضوع «وکالت و نبود اصول آئین رفتار حرفه‌ای مدون و لازم‌الاجرا» برای اولین کنگره ملی وکلا در اصفهان به عنوان یکی از مشکلات و چالش‌های روز وکالت، مهر ماه سال ۱۳۸۹ (مجله شماره ۵۳ مدرسه حقوق).

- تصویب پیشنهاد کانون کرمانشاه و ایلام در مورد تدوین منشور اخلاقی وکلا و کارآموزان و انتخاب سالانه «وکیل نمونه استانی و ملی» در جلسه ۱۳۸۹/۱۱/۲۸ شورای اجرایی اسکودا.

- پیشنهاد گنجاندن درس «آئین رفتار حرفه‌ای و نظامات وکالت» در آئین نامه مربوط به شرح وظایف کارآموزی (۱۳۸۹/۱۲/۲۶).

-اعلام ضرورت تدوین آئین رفتار حرفه ای و منشور اخلاقی برای وکلا و کانون های وکلا به اتحادیه و نیز کانون های وکلای ایران و درخواست همکاری برای تدوین آن در تاریخ های ۹۲/۱/۲۸ و ۹۲/۷/۱۷.

[۴]- این بخش به گونه ای تنظیم شده که به عنوان «منشور اخلاقی وکلای مدافع» قابل استفاده و انتشار باشد.

[۵]- باید از همه راه های قانونی برای حمایت از منافع موکلین بهره ببرد.

[۶]- نباید آگاهانه به اثبات ناحق برای موکل، یا پایمال کردن حق طرف مقابل پردازد.

[۷]- وابسته نبودن : وکیل به عنوان خدمتگزار عدالت، نباید هیچ گونه وابستگی به گروه های سیاسی و ... داشته باشد. / گرایش سیاسی وکیل نباید خدشه ای به تکالیف حرفه ای وی وارد سازد.

۱. - شیوه دفاع خود را تغییر داده و تا حد ممکن دفاعیات پیشین خود را استرداد یا اصلاح کند و دفاعیات جدیدی که با آگاهی کنونی او موافقت داشته باشد، ارائه نماید.

[۹]- اطلاع رسانی به گونه تجاری به صورت مستقیم و غیر مستقیم برای وکیل ممنوع است، اما اطلاع رسانی شخصی وکیل در حدودی که اطلاعات ضروری را به عموم برساند، مانعی ندارد

«منابع مورد مطالعه و مورد استفاده»

۱. احمدی، علی اکبر و سیاهکلرودی، مرگان و نیکزاد، امیر، مدیریت اخلاق حرفه ای، (ترجمه) نشر مهکامه، چاپ دوم ۱۳۹۱.
۲. آزمایش، علی «تقش و کلا د رتحقق عدالت اجتماعی» (سخنرانی) مجله وکیل مدافع (کانون وکلای دادگستری خراسان) تابستان ۱۳۹۰ شماره اول.
۳. اسماعیلی هرسی، ابراهیم «آنچه کارآموزان وکالت باید بدانند» انتشارات دادگستر، جلد یک، چاپ اول، سال ۱۳۹۲.
۴. اصفهانی، عاطفه «احقاق حق یا اثبات ناحق» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار ۱۳۹۰، شماره ۴۳ (پیاپی ۲۱۲).
۵. افراسیابی، محمد اسماعیل «اشتغال به حرفه وکالت در ایالت کالیفرنیا آمریکا» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز شماره ۲۵ و ۲۶ (پیاپی ۱۹۴ و ۱۹۵).
۶. افراسیابی، محمد اسماعیل «مسئولیت حرفه ای وکیل (در آمریکا)» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار و تابستان ۱۳۸۳، شماره ۱۵ و ۱۶ (پیاپی ۱۸۴ و ۱۸۵)، و تابستان ۱۳۸۱، شماره ۸ (پیاپی ۱۷۷).
۷. آقابالی، جواد «صدقت وکیل دادگستری در مقابل دستگاه قضایی و تقابل آن با حفظ اسرار و مصلحت موکل» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار و تابستان ۱۳۸۲، شماره ۱۱ و ۱۲ (پیاپی ۱۸۰ و ۱۸۱).
۸. انوری زاده، مصطفی و باختر، سیداحمد، آنچه کارآموزان وکالت باید بدانند، انتشارات نوای عدالت و خط سوم، چاپ اول، ۱۳۸۵.
۹. برناردی، آلبرت و معتمدی، رضا «آئین رفتار حرفه ای برای وکلای مدافع دادگاه کیفری بین المللی» ترجمه، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، پائیز و زمستان ۱۳۸۱ شماره ۹ و ۱۰ (پیاپی ۱۷۸ و ۱۷۹).

۱۰. تابشیان اصفهانی، پروین «وکالت آزادی» ترجمه، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، پائیز سال ۱۳۸۰ شماره ۵ (پیاپی ۱۷۴).
۱۱. تجری، شهاب «استقلال کانون های وکلا در پرتو اندیشه های مدرن» مجله مدرسه حقوق، دی ماه سال ۱۳۹۱ شماره ۷۸.
۱۲. تقا، کیمیا «مسایل و مشکلات حرفه وکالت از منظر عدالت خواهی» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، زمستان ۱۳۹۰ شماره ۴۶ (پیاپی ۲۱۵).
۱۳. جامعه مهندسان مشاور ایران «آئین اخلاق حرفه ای مهندسان مشاور» سالنامه ۱۳۹۰.
۱۴. جعفریان، سیدعلیرضا «وکالت - چالش ها و روش ها» مجله دادگستر، زمستان ۱۳۸۴، شماره ۲۰.
۱۵. جهانبخش هرندی، مهدی «تبعیض ناروا در تفسیر و اجرای تبصره ۳ مصوبه ۱۱/۷/۱۳۷۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، پائیز سال ۱۳۸۰ شماره ۵ (پیاپی ۱۷۴).
۱۶. حکیم شفایی، شیوا «اصول اساسی مربوط به نقش وکلا» (مصوب هشتمین گنگره سازمان ملل متحد درباره جلوگیری از جرم و رفتار با تقص کنندگان قانون در سال ۱۹۹۰) ترجمه، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، پائیز و زمستان ۱۳۸۶ شماره ۲۹ و ۳۰ (پیاپی ۱۹۸ و ۱۹۹).
۱۷. حمیدی عدلی، سید حمیدرضا و میرزایی، سعیده، فرار از وکالت، (ترجمه و تألیف) ناشر مؤلفین، چاپ اول ۱۳۸۹.
۱۸. خلیلی اعلم، محمد «روزگار سخت و مسؤولیت پذیری کانون ها در صیانت از آرمانهای مقدس جامعه وکالت ایران» مجله علمی و تخصصی کانون وکلای دادگستری فارس، پائیز ۱۳۸۵ شماره ۵.
۱۹. خندانی، سیدپدرام «تقابل اخلاق حرفه ای و رویه شغلی در نحوه تنظیم وکالتنامه» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار ۱۳۹۰، شماره ۴۳ (پیاپی ۲۱۲).
۲۰. خواجه نوری، منوچهر «آئین نامه داخلی هماهنگ شده کانون های وکلای فرانسه» ترجمه، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار و تابستان ۱۳۸۴، شماره ۱۹ و ۲۰ (پیاپی ۱۸۸ و ۱۸۹).
۲۱. ذوالعین، نادر «بررسی آئین و وظایف وکلای دادگستری جامعه اروپا» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار و تابستان ۱۳۷۶، شماره های ۱۶۶ و ۱۶۷.

۲۲. ذوالعین، نادر «وکالت دادگستری در فرانسه حرفه ای تحت حمایت و نظارت کانون وکلا» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، تابستان ۱۳۸۰ شماره ۴ (پیاپی ۱۷۳).
۲۳. رأی هیأت عمومی دادگاه های انتظامی کانون مرکز در خصوص رفتار خلاف شئون وکالت، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، پائیز و تابستان ۱۳۸۳، شماره ۱۷ و ۱۸ (شماره پیاپی ۱۸۶ و ۱۸۷).
۲۴. رحیم زاده، محمد «اخلاق حرفه ای وکلای دادگستری» مندرج در کتاب صد مقاله از صد وکیل، تهران، کانون وکلای دادگستری مرکز، سال ۱۳۹۲.
۲۵. رستمی غازانی، امید «پیشگیری از جرایم تخلفات حرفه ای وکلا، ضرورت ها و راهکارها» نشریه کانون وکلای دادگستری آذربایجان شرقی، بهار و تابستان ۱۳۸۹ شماره ۱۷ و ۱۸.
۲۶. رفیعی فرد، حمید «پذیرش پرونده با عنایت به موازین اخلاق حرفه ای» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار و تابستان ۱۳۸۴، شماره ۱۹ و ۲۰ (پیاپی ۱۸۸ و ۱۸۹).
۲۷. رفیعی فرد، حمید «تأثیر ویژگی های جامعه بر معیارهای ارزشی جامعه وکالت» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، پائیز و زمستان ۱۳۸۱ شماره ۹ و ۱۰ (پیاپی ۱۷۸ و ۱۷۹).
۲۸. ریاضی، علی اکبر، فن وکالت، ترجمه محمدحسین زاهدین لباف، مؤسسه مطالعات و پژوهش های حقوقی شهر دانش، چاپ اول، ۱۳۹۲.
۲۹. زراعت، عباس «مصونیت شغلی وکلای دادگستری»، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار و تابستان سال ۱۳۸۳ شماره ۱۷ و ۱۸ (پیاپی ۱۸۶ و ۱۸۷).
۳۰. زرعی، رضا «انتظام حرفه ای با بینش های غیرحرفه ای» مجله مدرسه حقوق (کانون وکلای دادگستری اصفهان) تیرماه ۱۳۹۱ شماره ۷۲.
۳۱. ساعد، محمدجعفر «اخلاق حرفه ای وکالت و رابطه آن با حقوق شهروندی» مجله مدرسه حقوق (کانون وکلای دادگستری اصفهان) مهرماه ۱۳۹۰ شماره ۶۳.
۳۲. ساعد، محمدجعفر «پویش مفهومی و بستر پدیداری استقلال نهاد وکالت» مجله مدرسه حقوق، دی ماه سال ۱۳۹۱ شماره ۷۸.
۳۳. سپهری، کیومرث «اخلاق حرفه ای» مجله کانون وکلای دادگستری کرمانشاه و ایلام، پائیز سال ۱۳۸۲ شماره یک تا نه (پائیز و زمستان سال ۱۳۸۴).

۳۴. سپهری، کیومرث «نقش ساختار سازمانی و اداری کانون های وکلای در حفظ استقلال و پویایی آنها»
مجله کانون وکلای دادگستری کرمانشاه و ایلام، پائیز و زمستان ۱۳۸۹ شماره ۲۸ و ۲۹.
۳۵. سلطانی، عبدالفتاح «بازخوانی سوگند وکالت» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، پائیز و
زمستان ۱۳۸۱ شماره ۹ و ۱۰ (پیاپی ۱۷۸ و ۱۷۹).
۳۶. سلیمانی، رضا و داوودی، امیرسالار «وکلا حق تبلیغ داشته باشند اما با محدودیت» هفته نامه نقش نو
(میزگرد) بهمن ماه ۱۳۹۳ شماره ۹۰.
۳۷. شتافی، بیژن «اخلاق حرفه ای، حفظ اسرار» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار و تابستان
۱۳۸۲، شماره ۱۱ و ۱۲ (پیاپی ۱۸۰ و ۱۸۱).
۳۸. شعاریان، ابراهیم «وظیفه همکاری موکل در مقابل وکیل دادگستری» نشریه کانون وکلای
دادگستری آذربایجان شرقی، پائیز و زمستان ۱۳۸۹ شماره ۱۹ و ۲۰.
۳۹. شعبانی، مجید «مدل های اخلاق حرفه ای وکالت» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار ۱۳۹۰،
شماره ۴۳ (پیاپی ۲۱۲).
۴۰. طیرانیان، غلامرضا «حق الوکاله وکیل و شبهات راجع به آن» نشریه کانون وکلای دادگستری
منطقه اصفهان، اسفند ماه سال ۱۳۸۱ شماره ۲.
۴۱. طیرانیان، غلامرضا «همکار جوان من» مجله مدرسه حقوق، سال ۱۳۸۸ شماره های ۳۵ تا ۳۸.
۴۲. عبدالله نژاد، زهره و افشین «احترام و تأمینات حرفه وکالت» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز،
پائیز ۱۳۹۱ شماره ۴۹ (پیاپی ۲۱۸).
۴۳. عبدی، محمدرضا «بررسی آثار رقابت بر حرفه وکالت» مجله مدرسه حقوق آذر ماه سال ۱۳۸۲
شماره ۸۲.
۴۴. عسگری راد، حسین «مؤسسات حقوقی، ضرورت مغفول وکالت» مندرج در کتاب صد مقاله از صد
وکیل، تهران، کانون وکلای دادگستری مرکز، سال ۱۳۹۲.
۴۵. عطرچین، ناهید «تبلیغات وکلای دادگستری، بایسته ها و نبایسته ها» مجله کانون وکلای
دادگستری مرکز، زمستان ۱۳۹۱ شماره ۵۰ (پیاپی ۲۱۹).

۴۶. علیزاده، سیاوش «منشور اصول اساسی و کلاسی اروپایی و قانون اخلاق حرفه ای و کلاسی اروپایی»، ترجمه، مجله وکیل مدافع (کانون و کلاسی دادگستری خراسان) تابستان ۱۳۹۱ شماره ۵.
۴۷. غضنفری، علی اکبر «درامدی بر اخلاق حرفه ای و کالت» مجله کانون و کلاسی دادگستری مرکز، بهار ۱۳۹۰، شماره ۴۳ (پیاپی ۲۱۲).
۴۸. قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب اردیبهشت ماه سال ۱۳۷۸.
۴۹. قهرمانی، نصراله «آئین نامه حرفه ای و کلاسی دادگستری کشورهای عضو اتحادیه اروپا» (ترجمه)، گاهنامه دادرسی انتظامی کانون و کلاسی دادگستری مرکز، بهمن ماه سال ۱۳۸۵ شماره ۶.
۵۰. قهرمانی، نصراله «نقش وکیل دادگستری در توسعه قضایی» مجله کانون و کلاسی مرکز، زمستان ۱۳۷۹ شماره دو (پیاپی ۱۷۱).
۵۱. قهرمانی، نصراله و یوسفی محله، ابراهیم «آئین نامه رفتار حرفه ای و کلاسی دادگستری کشورهای عضو اتحادیه اروپا» ترجمه، مجله کانون و کلاسی دادگستری مرکز، بهار و تابستان سال ۱۳۸۳ شماره ۱۷ و ۱۸ (پیاپی ۱۸۶ و ۱۸۷).
۵۲. قهرمانی، نصراله و یوسفی محله، ابراهیم «قانون اخلاق حرفه ای و کلاسی ژاپن» مجله کانون و کلاسی دادگستری مرکز، بهار ۱۳۹۰، شماره ۴۳ (پیاپی ۲۱۲).
۵۳. کاتوزیان، ناصر «سخنرانی و مصاحبه درباره آزادی و امنیت و جایگاه و کلاسی دادگستری و اهمیت منشور اخلاقی برای آنها» در همایش های سراسری کانون های و کلاسی دادگستری ایران آبان ماه ۱۳۹۱ (بوشهر) و خردادماه ۱۳۹۲ (اردبیل) و آبان ماه ۱۳۹۲ (اراک).
۵۴. کارگروه تهیه «منشور اخلاق و رفتار حرفه ای و کلاسی» کانون مرکز، «منشوری حاکم بر اخلاق و رفتار و کلاسی دادگستری» هفته نامه نقش نو، دوم آذر ماه سال ۱۳۹۲ (شماره ۲۷).
۵۵. کشاورز، بهمن، وکیل دادگستری و اخلاق حرفه ای، نشر کشاورز، چاپ سوم، سال ۱۳۹۳.
۵۶. کشاورز، بهمن «آسیب شناسی و کالت دادگستری» مجله مدرسه حقوق (کانون و کلاسی دادگستری اصفهان) مهرماه ۱۳۹۰ شماره ۶۳.

۵۷. کشاورز، بهمن و یزدی، رضا «مقررات مربوط به شغل وکالت دادگستری و وظایف و اهداف کانون های وکلادر کشور آلمان» ترجمه، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، پائیز و زمستان ۱۳۸۵ شماره ۲۵ و ۲۶ (پیاپی ۱۹۴ و ۱۹۵).

۵۸. کشاورز، بهمن «وکالت عرضه یک خدمت ارزشی است» خبرنامه کانون وکلای دادگستری استان قزوین (گزارش همایش تشریح اخلاق حرفه ای وکالت)، بهار و تابستان ۱۳۹۳.

۵۹. کمیسیون انتشارات کانون وکلای دادگستری مرکز «پاسخ به پرسش های بخش ویژه اخلاق حرفه ای» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار ۱۳۹۰ شماره ۴۳ (پیاپی ۲۱۲).

۶۰. کمیسیون انتشارات کانون وکلای دادگستری مرکز «گزارش مرتبط» (گزارشی درباره اخلاق حرفه ای وکالت ویژه بانوان وکیل) مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار ۱۳۹۰ شماره ۴۳ (پیاپی ۲۱۲).

۶۱. کوهندی، ژرژ، اسرار دفاع، ترجمه ابوالقاسم تفضلی، انتشارات گنج دانش، چاپ اول، ۱۳۷۴.

۶۲. کیامهر، غلامرضا «آشنایی با کانون های وکلای جهان» هفته نامه نقش نو، سال ۱۳۹۳ (آشنایی با اهداف و مأموریت های کانون وکلای کشورهای هند، استرالیا، آلمان، آمریکا و کره جنوبی) شماره های ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۶۷ و ۸۸.

۶۳. ماهینی، سلمان «مبانی اخلاق حرفه ای در نهج البلاغه» روزنامه اطلاعات، ۲۲ خرداد ۱۳۸۸، شماره ۲۴۴۹۱.

۶۴. محبی، محسن «نقش استقلال و آزادی وکیل مدافع، در تحقق دفاع مؤثر و دادرسی منصفانه» مجله مدرسه حقوق، دی ماه سال ۱۳۹۱ شماره ۷۸.

۶۵. محسنی، حسن، وکالت و کانون وکلای دادگستری در نظام های حقوقی، شرکت سهامی انتشار، چاپ اول ۱۳۹۲.

۶۶. محمودی، اشرف «اخلاق حرفه ای در وکالت» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار ۱۳۹۰، شماره ۴۳ (پیاپی ۲۱۲).

۶۷. مرادی، امیر «اخلاق حرفه ای وکالت، رویکردی اسلامی» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، پائیز ۱۳۹۱ شماره ۴۹ (پیاپی ۲۱۸).

۶۸. معتمدی، رضا «اصول رفتار حرفه ای قضات ایالات متحده آمریکا» (ترجمه)، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز پائیز و زمستان ۱۳۸۷ شماره ۳۳ و ۳۴ (پیاپی ۲۰۲ و ۲۰۳).
۶۹. معتمدی، رضا «کانون بین المللی وکلا و معیارهای استقلال» ترجمه، مجله کانون وکلای مرکز، زمستان ۱۳۷۹ شماره دو (پیاپی ۱۷۱).
۷۰. مندنی پور، علی «شأن اجتماعی و اقدار مردمی وکلای دادگستری با ایرادات تخریبی و غیرعلمی لطمه پذیر نخواهد بود» مجله علمی و تخصصی کانون وکلای دادگستری فارس، بهار ۱۳۸۲ شماره ۴.
۷۱. منشور اخلاقی کارکنان بعضی ادارات و سازمانهای دولتی و عمومی.
۷۲. مهرپور، حسین «وکیل دعاوی و جایگاه او در نظم جدید دادرسی عادلانه» مجله مدرسه حقوق، دی ماه سال ۱۳۹۱ شماره ۷۸.
۷۳. میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، مصوب سال سازمان ملل متحد که در سال ۱۳۵۲ به تصویب قوه مقنن ایران رسید.
۷۴. میرزاجانی، حمیدرضا «قانون مبارزه با پول شویی ناقض رازداری حرفه ای وکلای دادگستری است» مجله وکیل مدافع (کانون وکلای دادگستری خراسان) تابستان ۱۳۹۱ شماره ۵.
۷۵. نادری، محمدرضا «اخلاق حرفه ای وکالت» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار ۱۳۹۰، شماره ۴۳ (پیاپی ۲۱۲).
۷۶. نجابت، علی «جامعه وکالت و قضاوت آیا قریبانیان عدالت دست نیافتنی هستند؟!» مجله علمی و تخصصی کانون وکلای دادگستری فارس، بهار ۱۳۸۲ شماره ۴.
۷۷. نجفی توانا، علی «مسئولیت کیفری وکیل دادگستری» مجله مدرسه حقوق (کانون وکلای دادگستری اصفهان) مهرماه ۱۳۹۰ شماره ۶۳.
۷۸. نجفی سینا، مهدی «حدود مصونیت و مسئولیت وکیل» مجله حقوقی دادگر (کانون وکلای دادگستری همدان) بهار ۱۳۹۲ شماره اول.
۷۹. نوری، محمدعلی، رفتار حرفه ای وکیل دادگستری (کانادا)، ترجمه، گنج دانش، چاپ اول، سال ۱۳۷۸.

۸۰. والایی، حمید «اصول حرفه ای و اخلاقی شغل وکالت و بررسی اصول این حرفه در قانون وکالت ترکیه» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار ۱۳۹۰، شماره ۴۳ (پیاپی ۲۱۲).
۸۱. هاملن، ژاک، دفاع از وکیل مدافع (دوچهره متضاد وکیل دادگستری)، ترجمه دکتر ابوالقاسم تفضلی ناشر مترجم، چاپ اول ۱۳۶۸.
۸۲. همتی پور، احمد «شان وکالت» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، پائیز ۱۳۹۱ شماره ۴۹ (پیاپی ۲۱۸).
۸۳. هیأت تحریریه نشریه داخلی کانون وکلای دادگستری آذربایجان شرقی و اردبیل «سلسله مقالات اخلاقی حرفه ای» شماره های یک الی پنجم و ششم، زمستان ۱۳۸۳ تا تابستان ۱۳۸۶.
۸۴. یوسفی محله، ابراهیم «اخلاق حرفه ای در روابط بین وکلای کشور ایتالیا» (ترجمه)، گاهنامه دادسرای انتظامی کانون وکلای مرکز، اسفندماه سال ۱۳۸۶ شماره ۹.
۸۵. یوسفی محله، ابراهیم «آئین نامه اخلاق حرفه ای وکلای لبنان» ترجمه، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار و تابستان سال ۱۳۸۹، شماره ۳۹ و ۴۰ (پیاپی ۲۰۸ و ۲۰۹).
۸۶. یوسفی محله، ابراهیم «بزه افترا و مسئولیت وکیل در مقام دفاع» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز بهار و تابستان ۱۳۹۱ شماره ۴۷ و ۴۸ (شماره پیاپی ۲۱۶ و ۲۱۷).
۸۷. یوسفی محله، ابراهیم «پیرامون اخلاق حرفه ای» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، پائیز و زمستان ۱۳۸۷ شماره ۳۳ و ۳۴ (پیاپی ۲۰۲ و ۲۰۳).
۸۸. یوسفی محله، ابراهیم «روابط مالی بین وکیل و موکل» مجله دادگستر، پائیز سال ۱۳۸۴، شماره ۱۹.
۸۹. یوسفی محله، ابراهیم «قانون اخلاق حرفه ای وکلای سوئیس مصوب ۱۰ ژوئن ۲۰۰۵ میلادی» ترجمه، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، پائیز و زمستان ۱۳۸۷ شماره ۳۱ و ۳۲ (پیاپی ۲۰۰ و ۲۰۱).
۹۰. یوسفی محله، ابراهیم «نقش وکلا در پیگیری از شکنجه» مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، بهار و تابستان ۱۳۸۸ شماره ۳۵ و ۳۶ (پیاپی ۲۰۴ و ۲۰۵).